

Západočeská univerzita v Plzni  
Fakulta právnická

**DIPLOMOVÁ PRÁCE**

**Problematika vlastnictví zcizeného automobilu  
a způsob právní ochrany**

Markéta Žďánská

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni  
Fakulta právnická

## **DIPLOMOVÁ PRÁCE**

### **Problematika vlastnictví zcizeného automobilu a způsob právní ochrany**

Vypracovala: Markéta Žďánská  
Studijní program: M6805 Právo a právní věda  
Studijní obor: Právo  
Zadávací katedra: Katedra občanského práva  
Vedoucí práce: JUDr. Alexander Šíma (katedra občanského práva)

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Problematika vlastnictví zcizeného automobilu a způsob právní ochrany“ zpracovala samostatně a že veškeré prameny a zdroje informací, z nichž jsem čerpala pro účely vypracování této práce, jsou citovány v poznámkách pod čarou a uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

V Plzni 31. března 2014

Markéta Žďánská

Děkuji touto cestou panu doktoru Alexanderu Šímovi za jeho cenné rady a názory nejen ohledně dané tematiky, nýbrž i ohledně technické koncepce práce, jenž mně pomohly při zpracování.

Své poděkování věnuji i lidem, kteří se přičinili určitým, byť i malým, způsobem o zachování Fakulty právnické v rámci Západočeské univerzity v Plzni.

## **OBSAH:**

<b><u>1. ÚVOD .....</u></b>	<b><u>1</u></b>
<b><u>2. ZCIZENÍ.....</u></b>	<b><u>3</u></b>
2.1 Pojetí zcizení v římském právu .....	3
2.2 Pojetí zcizení v současném českém právu .....	3
2.3 Zcizení a vlastnické právo .....	4
2.4 Právní následek zcizení .....	5
2.5 Právní důvody zcizení .....	6
2.5.1 Obecně ke smlouvě.....	8
2.6 Zcizení je právní jednání .....	9
2.7 Náležitosti zcizení jakožto právního jednání .....	11
2.7.1 Náležitosti subjektu .....	11
2.7.2 Náležitosti vůle .....	12
2.7.3 Náležitosti projevu (vůle) .....	17
2.7.4 Náležitosti předmětu projevu vůle.....	23
2.7.5 Náležitosti vzájemného poměru vůle a jejího projevu .....	25
<b><u>3. VLASTNICKÉ PRÁVO KE ZCIZENÉMU AUTOMOBILU.....</u></b>	<b><u>26</u></b>
3.1 Vlastnické právo a vlastnictví .....	26
3.2 Definice vlastnického práva ke zcizenému automobilu .....	27
3.3 Vlastnické právo ke zcizenému automobilu jako právní vztah .....	29
3.3.1 Oprávnění vozidlo zcizit.....	29
3.4 Nabytí vlastnického práva ke zcizenému automobilu .....	30
3.4.1 Okamžik nabytí vlastnického práva ke zcizenému automobilu .....	31
3.5 Vlastnické právo ke zcizenému automobilu a registr silničních vozidel ..	33
3.5.1 Vlastník a provozovatel vozidla .....	35
3.6 Vlastnické právo ke zcizenému vozidlu a technický průkaz vozidla.....	36
<b><u>4. KDYŽ JE AUTOMOBIL ZCIZEN OSOBOU NEOPRÁVNĚNOU.....</u></b>	<b><u>40</u></b>
4.1 Kdo je neoprávněnou osobou? .....	40
4.2 Následek: nabyvatel vozidla se stává jen jeho držitelem .....	41
4.2.1 Držitel automobilu .....	43
4.2.1.1 Řádný a neřádný držitel automobilu .....	43
4.2.1.2 Poctivý a nepoctivý držitel automobilu .....	44
4.2.1.2.1 Dobrá víra držitele automobilu ve vlastnické právo k němu.....	46

4.2.1.2.1.1	Objektivní okolnosti podporující dobrou víru držitele automobilu v jeho vlastnické právo k vozidlu.....	47
4.2.1.3	Pravý a nepravý držitel automobilu .....	49
4.2.2	Nabytí vlastnického práva k automobilu vydržením .....	49
<b>4.3</b>	<b>Následek: nabyvatel vozidla se okamžitě stává jeho vlastníkem .....</b>	<b>51</b>
4.3.1	Ochrana vlastnického práva vs. ochrana dobré víry .....	52
4.3.2	Obecně k institutu „nabytí od neoprávněného“ .....	52
4.3.3	Nabytí vlastnického práva k automobilu dle § 1111 NOZ .....	55
4.3.4	Nabytí vlastnického práva k automobilu dle § 1110 NOZ .....	56
4.3.5	Nabytí vlastnického práva k automobilu dle § 1109 NOZ .....	57
<b>4.4</b>	<b>Spor mezi původním vlastníkem a poctivým držitelem.....</b>	<b>58</b>
<b>4.5</b>	<b>Jak tomu bylo před účinností NOZ .....</b>	<b>60</b>
<b>5.</b>	<b>ZÁVĚR.....</b>	<b>62</b>
	<b>RESUMÉ.....</b>	<b>63</b>
	<b>SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ .....</b>	<b>64</b>

## **SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK:**

<b>ObčZ</b>	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších novel
<b>NOZ</b>	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
<b>ObchZ</b>	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších novel

# 1. ÚVOD

Tato diplomová práce, jak ostatně už sám název práce napovídá, je zaměřena na problematiku vlastnictví zcizeného automobilu. Je nutné hned úvodem říci, že téma diplomové práce bylo vybíráno v době, kdy NOZ ještě nebyl účinný, tudíž pod slovem „vlastnictví“ je třeba chápat vlastnické právo (NOZ totiž rozlišuje pojmy „vlastnické právo“ a „vlastnictví“ – o tom více v podkapitole 3.1). Z uvedeného tedy vyplývá, že práce pojednává o problematice vlastnického práva ke zcizenému vozidlu; pojednává o riziku, které je spojeno se zcizením vozidla. Jak řekl William Blackston „*Vlastnické právo je problémem, který lidi obzvláště zajímá a probouzí jejich vášně ...*“<sup>1</sup>

Práce je rozdělena do třech hlavních kapitol (pomineme-li úvod a závěr), které se dále člení na jednotlivé podkapitoly, přičemž na sebe navazují a vzájemně se doplňují. První kapitola se věnuje termínu „zcizení“ a to z toho důvodu, že jde o klíčový pojem, na kterém stojí celá koncepce této práce. Téma se týká zcizeného vozidla, a aby bylo vůbec možné popsat danou problematiku v širších souvislostech, je právě potřeba nejdříve pojednat o termínu „zcizení“. A tak snahou prvních stran této práce je vysvětlit význam daného slova a poskytnout informace pro uvědomění si určitých souvislostí, které se pojí s tímto slovem a které je potřeba znát pro danou tematiku. Po této kapitole následuje část věnující se vlastnickému právu ke zcizenému automobilu. V této části je popsáno samo vlastnické právo ke zcizenému vozidlu ovšem pouze v takovém rozmezí, bez kterého se nelze obejít při zkoumání dané tematiky. V dané kapitole jsou velmi důležité podkapitoly 3.4, 3.5 a 3.6. V podkapitole 3.4 je popisováno nabytí vlastnického práva ke zcizenému automobilu – jeho okamžik, který je důležitý při zcizování vozidla. Podkapitola 3.5 se zabývá registrem silničních vozidel – tím, zda registr má nějaký vliv na nabytí vlastnického práva ke zcizenému vozidlu. A podkapitola 3.6 rozebírá to, zda technický průkaz hraje určitou roli v případě nabývání vlastnického práva k vozidlu. V kapitole čtvrté (poslední) je poukazováno na problematiku, která je spojena se zcizením vozidla. Vzhledem k omezenému rozsahu práce je psáno pouze o problematice, která souvisí s nedostatkem zcizitelova oprávnění převést vlastnické právo k vozidlu. Práce

---

<sup>1</sup> PIPES, R. *Vlastnictví a svoboda*. Praha: Argo, 2008, s.370. ISBN 978-80-257-0017-4. str. 12



tedy neposkytuje informace týkající se situací, kde problém vlastnického práva ke zcizenému vozidlu souvisí s jiným nedostatkem právního jednání (tj. zcizení, resp. zcizovací smlouvy). V kapitole jsou předloženy možnosti, které nastanou, pokud zcizitel není oprávněn vlastnické právo k vozidlu převést, a rovněž je zde nastíněn způsob řešení problematiky vzniklé neoprávněným převodem vozidla.

Vzhledem k tomu, že NOZ je právní úpravou přinášející řadu změn a nových právních pravidel, které mají poměrně podstatný vliv na danou problematiku a dle kterých je potřeba se současně/do budoucna řídit, je celý text práce zpracován podle nové právní úpravy, přičemž určité pasáže práce poukazují i na dřívější pravidla. Práce pracuje s judikaturou Nejvyššího soudu ČR a judikaturou Ústavního soudu ČR, kterou mj. je možné dohledat v právním informačním systému Codexis Academia.

## **2. ZCIZENÍ**

Nejpodstatnější částí této kapitoly je podkapitola 2.2, která obsahuje stručnou definici zcizení, jenž vystihuje podstatu tohoto termínu. Následující podkapitoly více rozvádí a upřesňují informace, které vyplývají z této definice. Poslední podkapitola (tj. 2.7) je zaměřena na náležitosti právního jednání, protože problematika vlastnictví zcizeného automobilu je spojena s absencí některé náležitosti/některých náležitostí právního jednání. Celá kapitola je psána v obecné rovině, takže tam, kde se píše o věci, se rozumí rovněž i automobil.

### **2.1 Pojetí zcizení v římském právu**

Původ termínu zcizení má kořeny již v římském právu, kdy staří Římané užívali pro tento pojem latinský název alienatio, přičemž tím souhrnně označovali zánik jakéhokoliv subjektivního práva, jenž se děl na základě vůle subjektu.<sup>2</sup> V dobách starověkého Říma bylo zcizení tak chápáno trochu odlišně ve srovnání se současným pojetím tohoto slova (viz dále).

### **2.2 Pojetí zcizení v současném českém právu**

Legální definici zcizení v současnosti neobsahuje žádný český právní předpis. Nicméně právní slovník zaměřený na terminologii občanského práva uvádí, že *zcizení je přenechání vlastnického práva nabyvateli. Zcizení je projevem vůle dosavadního vlastníka. Zcizení je pro dosavadního vlastníka zánikem vlastnického práva, a to zánikem relativním, kdy vlastnické právo současně nabývá někdo jiný (nabyvatel – nový vlastník). V těchto případech odpovídají právní důvody zcizení právním důvodům nabývání vlastnického práva smlouvou.*<sup>3</sup>

---

<sup>2</sup>KINCL, J.; URFUS, V.; SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995, 386 s. ISBN 80-717-9031-1. str. 124

<sup>3</sup>FIALA, J.; HURDÍK, J.; KORECKÁ, V.; TELEČEK, I. *Lexikon - občanské právo*. 2. vyd. Ostrava: Nakladatelství Jiří Motloch - Sagit, 2001, 512 s. ISBN 80-7208-237-X. str. 448

## 2.3 Zcizení a vlastnické právo

Zcizení souvisí s vlastnickým právem k věci. Obsah vlastnického práva k věci je tvořen několika subjektivními oprávněními a povinnostmi, přičemž jedním z těchto subjektivních oprávnění je právě oprávnění zcizit vlastnické právo k věci (*ius alienandi*). „*S nabytím vlastnického práva získává nabyvatel i oprávnění převést vlastnické právo na jiné osoby (transfer vlastnického práva).*“<sup>4</sup>

Oprávnění zcizit vlastnické právo k věci je implicitně vyjádřeno v tzv. oprávnění s věcí disponovat (tzv. *ius disponendi*).<sup>5</sup> Oprávnění s věcí disponovat spočívá v tom, že vlastník věci rozhoduje o jejím osudu vlastním právním jednáním.<sup>6</sup> A vlastník věci se může právě rozhodnout tak, že již věc nechce (tzn. nechce k ní mít vlastnické právo), a proto ji převede (zcizí ji) na někoho jiného (resp. převede vlastnické právo k věci – zcizí vlastnické právo k věci).

Důvodová zpráva k NOZ klade důraz na to, aby oprávnění nakládat s věcí (tj. *ius disponendi*) bylo chápáno jako souhrn všech subjektivních práv vlastníka k předmětu vlastnického práva a ne tak jak to bylo chápáno dříve – jako pouhé oprávnění vyjadřující možnost činit právní jednání týkající se věci za účelem realizace její směnné hodnoty (důkazem je § 123 ObčZ – viz níže jeho znění). *Ius disponendi* bylo do přijetí NOZ chápáno jako jedno z dílčích oprávnění vlastnického práva vedle např. oprávnění věc držet, užívat, požívat. To, že se z tohoto užšího pojetí vycházelo, lze vidět i v právních učebnicích – např. „*V dispozičním oprávnění se vlastník projevuje jako subjekt, který rozhoduje o základních otázkách vlastnického práva, takže toto oprávnění je třeba považovat za jednu z nejvýznamnějších složek vlastnického práva.*“<sup>7</sup>

---

<sup>4</sup> ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné 2. Díl třetí: závazkové právo*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 550 s. ISBN 978-80-7357-473-4. str. 162

<sup>5</sup> ELIÁŠ, K. a kol. *Občanský zákoník: velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1.4.2008*. 2. svazek. Praha: Linde Praha, 2008, 1397-2639 s. ISBN 978-80-7201-687-7. str. 579

<sup>6</sup> FIALA, J.; KINDL, M. a kol. *Občanské právo hmotné*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 650 s. ISBN 978-80-7380-228-8. str. 207

<sup>7</sup> HOLUB, M.; POKORNÝ, M.; BIČOVSKÝ, J. *Občan a vlastnictví v českém právním řádu*. Praha: Linde Praha, 2002, 335 s. ISBN 80-7201-348-3. str. 141

Oprávnění zcizit vlastnické právo k věci bylo v ObčZ vyjádřeno v § 123:

*„Vlastník je v mezích zákona oprávněn předmět svého vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užitky a nakládat s ním.“*

V NOZ oprávnění zcizit vlastnické právo k věci plyne z § 1012:

*„Vlastník má právo se svým vlastnictvím v mezích právního řádu libovolně nakládat a jiné osoby z toho vyloučit. Vlastníku se zakazuje nad míru přiměřenou poměrům závažně rušit práva jiných osob, jakož i vykonávat takové činy, jejichž hlavním účelem je jiné osoby obtěžovat nebo poškodit.“*

## 2.4 Právní následek zcizení

Právním následkem zcizení je zánik vlastnického práva k věci, ale není tím míněn zánik absolutní, nýbrž relativní. Relativní zánik vlastnického práva k věci znamená, že vlastnické právo k věci u jednoho zaniká, ale u druhého vzniká (dochází tak zároveň k relativnímu způsobu nabytí vlastnického práva) – jde o tzv. převod. Absolutním zánikem vlastnického práva se rozumí to, že vlastnické právo přestává absolutně existovat, již ho nenabývá někdo jiný. Absolutní zánik vlastnického práva k věci je výsledkem zániku věci, neboť vlastnické právo se váže k věci.<sup>8</sup>

Zcizením jeden pozbývá své vlastnické právo k věci, hovoří se o tzv. zciziteli/převodci, a toto pozbyté vlastnické právo k věci nabývá někdo jiný, hovoří se o tzv. nabyvateli. U zcizení tedy nedochází ke změně vlastnického práva k věci jako takového (vlastnické právo k věci trvá v nezměněné podobě), mění se však subjekty vlastnického práva, kdy původní subjekt vlastnického práva je nahrazen novým subjektem.

Relativní způsob nabytí vlastnického práva k věci je zároveň vnímám jako derivativní způsob nabytí vlastnického práva. Derivativní způsob se rovněž nazývá jako odvozený způsob a vyjadřuje, že nabyvatelovo právo se odvozuje od práva jeho předchůdce. Nastává tak tzv. právní nástupnictví neboli sukcese.

---

<sup>8</sup> PLECITÝ, V.; VRABEC, J.; SALAČ, J. *Základy občanského práva*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, 297 s. ISBN 978-80-7380-293-6. str. 87

Právním nástupcem je vždy nabyvatel práva (označován jako tzv. sukcesor) a právním předchůdcem je vždy zcizitel (označován jako tzv. auktor). Podstatou právního nástupnictví je to, že sukcesor má vůči třetím osobám stejné právní postavení jako měl auktor.<sup>9</sup>

Zcizením se pozbývá a současně nabývá právo vlastnické jako takové, ne tedy věc. Stará právní úprava (tj. v ObčZ) používala nesprávnou terminologii – např. v § 133 odst. 1: „*Převádí-li se movitá věc ....*“ V NOZ je toto již správně pojato a je zde hovořeno o převádění se práva – viz např. § 1099: „*Vlastnické právo k věci určené jednotlivě se převádí ...*“

Převod práva je provázán se subjektivním právem – převádí se pouze to právo, které zciziteli přísluší. „*K převodu práva dochází na základě zásady, že nikdo nemůže na jiného přenést více práv, než sám má (nemo plus iuris transferre potest quam ipse habet).*“<sup>10</sup> (Tato zásada je ovšem v určitých případech prolomena – viz více v části 4.3)

Zcizením se převádí vlastnické právo k věci, přičemž převod se uskutečňuje pomocí právního jednání zcizitele a nabyvatele. Převod je institut smluvního charakteru. „*Převodem se rozumí změna subjektů v osobách vlastníků a to na základě dvoustranných právních jednání – tedy smluv.*“<sup>11</sup>

## 2.5 Právní důvody zcizení

Každé subjektivní právo nebo povinnost vzniká, mění se nebo zaniká vždy z nějaké příčiny, z nějakého důvodu. Teorie práva rozeznává důvod ekonomický/hospodářský (tj. tzv. kauza) a důvod právní. Právní důvod nebo-li právní titul je právem předvídanou příčinou, která způsobuje vznik, změnu či zánik práv a/nebo povinností jako svůj právní následek. Právním důvodem je myšlena podmínka, která musí nastat, aby byl způsoben nějaký právní následek.

---

<sup>9</sup> FIALA, J.; HURDÍK, J.; KORECKÁ, V.; TELEČ, I. *Lexikon - občanské právo*. 2. vyd. Ostrava: Nakladatelství Jiří Motloch - Sagit, 2001, 512 s. ISBN 80-7208-237-X. str. 284 a 349

<sup>10</sup> PETR, B. *Nabývání vlastnictví originárním způsobem*. Praha: C. H. Beck, 2011, 183 s. ISBN 978-80-7400-332-5. str. 15

<sup>11</sup> HOLUB, M.; POKORNÝ, M.; BIČOVSKÝ, J. *Občan a vlastnictví v českém právním řádu*. Praha: Linde Praha, 2002, 335 s. ISBN 80-7201-348-3. str. 136

Právním důvodem může být sám zákon nebo právní skutečnosti stanovené zákonem.<sup>12</sup> Právním důvodem zcizení je právní skutečnost, a to taková, která je závislá na lidské vůli – přesněji řečeno je jím dvoustranné právní jednání – tj. smlouva (resp. je jím právní jednání *dvou stran*<sup>13</sup>, neboť smlouva je tvořena dvěma samostatnými právními jednáními, tj. ofertou a akceptací, které musí být v souladu).<sup>14</sup> Tomu, že oprávnění ke zcizení je integrální součástí vlastnického práva, odpovídá i to, že právním důvodem zcizení je tatáž smlouva, která je i právním důvodem nabytí vlastnického práva k věci.

Konkrétním právním důvodem zcizení (rovněž i právním důvodem nabytí vlastnického práva k věci) je smlouva:

- kupní
- darovací
- směnná
- o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví (resp. je jím dohoda)
- o zúžení či rozšíření společného jmění manželů (resp. je jím dohoda)
- o vypořádání zaniklého společného jmění manželů (resp. je jím dohoda)
- o zajišťovacím převodu vlastnického práva, pokud jí právo bylo nabyto<sup>15</sup>
- o dílo<sup>16</sup>
- dědická
- závěť

U smlouvy dědické a závěti dochází sice k nabytí vlastnického práva k věci až na základě právní události, kterou je smrt zůstavitele, nicméně jak dědická smlouva, tak i závěť jsou právní jednání zůstavitele, kdy je třeba i právního jednání protistrany (u dědické smlouvy dědic přijímá ofertu zůstavitele za jeho života, u závěti dědic přijímá ofertu zůstavitele neodmítnutím dědictví).

---

<sup>12</sup> ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné 1*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 459 s. ISBN 978-80-7357-468-0. str. 116

<sup>13</sup> ZUKLÍNOVÁ, M. *Smlouva: k otázkám československé občanskoprávní smluvní teorie*. Praha: Academia, 1985, 183 s. str. 70

<sup>14</sup> BEJČEK, J.; ELIÁŠ, K.; RABAN, P a kol. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 542 s. ISBN 978-80-7400-337-0. str. 50

<sup>15</sup> FIALA, J.; KINDL, M. a kol. *Občanské právo hmotné*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 650 s. ISBN 978-80-7380-228-8. str. 196

<sup>16</sup> PLECITÝ, V.; VRABEC, J.; SALAČ, J. *Základy občanského práva*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, 297 s. ISBN 978-80-7380-293-6. str. 82

## 2.5.1 Obecně ke smlouvě

Smlouva nebo-li kontrakt je používána ve dvou významech. Za prvé je smlouva chápána jako právní skutečnost v tom smyslu, že se jedná o institut, který zakládá závazkový vztah. Za druhé je smlouva chápána jako pravidlo chování v tom smyslu, že jde o pojem, který reprezentuje závazek.

Smlouva jakožto právní jednání způsobuje právní následky, které jsou v ní vyjádřeny, a rovněž i následky plynoucí z obecně závazného práva (tj. zákonů, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran) – viz § 545 NOZ. Tím, že je smlouva právním jednáním, tak veškerá právní ustanovení regulující obecně právní jednání se vztahují i na smlouvu. Smlouva je soukromé pravidlo, které je odvozeno z právního řádu. Obsahem smlouvy jsou pravidla chování, která si mezi sebou strany stanoví a jejichž dodržení je možné vynutit pomocí státní moci, která ovšem zasáhne jen na základě výzvy oprávněného.

*„Smlouvou projevují strany vůli zřídit mezi sebou závazek, neboli vztah, jímž zakládají právně vynutitelnou povinnost sjednaným způsobem se chovat a zároveň zakládají právo smluvní strany požadovat od druhé strany, aby se sjednaným způsobem chovala.“<sup>17</sup>* Smlouvou tak vzniká závazek nebo-li obligace, který je v právním slova smyslu společenským vztahem, z něhož má oprávněná osoba (tj. věřitel) právo na určité chování – plnění (tj. pohledávku) vůči povinné osobě (tj. dlužníku) a povinná osoba má povinnost upokojit toto právo oprávněné osoby.

Smlouva, kde každá ze smluvních stran je v postavení jak oprávněné strany, tak i povinné, se označuje jako tzv. synallagmatická. V tomto případě jde o shluk vícero jednoduchých závazků, které vůči sobě směřují a které jsou spojeny kauzou, jež vzájemně uspokojují. Přesným opakem je smlouva asynallagmatická.<sup>18</sup>

---

<sup>17</sup> RABAN, P. a kol. *Občanské právo hmotné: relativní majetková práva*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013, 476 s. ISBN 978-80-87713-10-5. str. 34

<sup>18</sup> RABAN, P. a kol. *Občanské právo hmotné: relativní majetková práva*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013, 476 s. ISBN 978-80-87713-10-5. str. 34-36

## 2.6 Zcizení je právní jednání

NOZ legální definici právního jednání nezná. Důvodová zpráva k NOZ sděluje, že nový občanský zákoník neaspiruje na této definici tak jako dřívější právní úprava (tj. ObčZ), kde byla zakotvená definice právního úkonu, ze které byly jasně známy pojmové znaky pro právní úkon. Tyto pojmové znaky činily z „obyčejného“ úkonu „právní“ úkon. Těmi atributy byly

- a) „vůle,
- b) její projev,
- c) jakož i zaměření (směřování) vůle na právní následky,
- d) které právní předpisy s tímto projevem vůle spojují.“<sup>19</sup>

Tyto pojmové znaky právního úkonu jsou však téměř shodné s těmi, které jsou třeba i pro právní jednání. Toť je i logické vzhledem k tomu, že právní jednání se považuje za skoro stejný institut, pro který se dříve před rekodifikací soukromého práva užívalo označení právní úkon. Jak se ostatně k nové terminologii vyjadřuje Eliáš: „*Osnova občanského zákoníku se vrací k tradičnímu českému právníckému pojmosloví a v rámci toho také k pojmu „právní jednání“*. *Obnovený výraz také lépe vyhovuje po jazykové stránce (srov. „právně jedná“ a proti tomu „činí právní úkon“)*“.<sup>20</sup> Právní jednání a právní úkon však nelze považovat za zcela totožné pojmy, neboť obsah právního jednání je NOZ stanoven širěji. Právní jednání totiž nevyvolává pouze právní následky, které s ním spojují právní předpisy, ale vyvolává zejména ty následky, které jsou v něm vyjádřeny, a poté i následky, které vyplývají ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran (viz § 545 NOZ). Na druhou stranu to ale neznamená, že by právní úkon dříve nevyvolával následky, které vyvolává dnes právní jednání – nicméně určité následky, které jsou nyní NOZ explicitně vyjádřeny v § 545, byly dříve kolikrát opomíjeny.<sup>21</sup>

<sup>19</sup>ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I. § 1 až 459: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1394 s. ISBN 978-80-7400-108-6. str. 315

<sup>20</sup> ELIÁŠ, K. a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012, 1119 s. ISBN 978-80-7208-922-2. str. 250

<sup>21</sup> BEZOUŠKA, P.; PIECHOWICZOVÁ, L. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. Olomouc: ANAG, 2013, 375 s. ISBN 978-80-7263-819-2. str. 82



Právní jednání musí splňovat všechny pojmové znaky, nestačí pouhá vůle a její projev, které jsou považovány za základ právního jednání.<sup>22</sup> Např. Melzer vysvětluje nutnost splnění dalších dvou požadavků takto: „*Když někdo řekne, že je určitý návrh zákona špatný, tak to samozřejmě není právní jednání, a to z toho důvodu, že nesměřuje k žádným právním následkům. K právním následkům by jednání směřovalo za předpokladu, kdybych například řekl: "Prohlašuji, že tato budova má být mým vlastnictvím." To by samozřejmě byl určitý projev vůle, směřující k právním následkům. Pokud ale žádný právní předpis s určitým projevem vůle právní následek nespojuje, tak není aprobován právním řádem a z toho důvodu nejde o právní jednání*“<sup>23</sup>

Zcizení splňuje všechny uvedené pojmové znaky – je to projev vůle, kterým se směřuje k převodu vlastnického práva k věci, přičemž tento převod je právními předpisy spojován se zcizením. Resp. lépe řečeno: zcizení je výraz označující právní jednání směřující k převodu vlastnického práva k věci. Nutné je zmínit, že zcizení je právní jednání, které je právem dovoleno, tudíž jde o legální způsob převodu vlastnického práva k věci.

Tím, že zcizení je právní jednání, je i tzv. právní skutečností. *Právní skutečností se rozumí objektivní skutečnost, kterou objektivní právo jednak bere na zřetel (a tudíž je schopno s ní pracovat), jednak s ní spojuje právní následky, přičemž právními následky se zpravidla rozumí vznik nebo změna, anebo zánik subjektivních práv a/nebo povinností.*<sup>24</sup> Tato věta vyjadřuje, že zcizení není pouhou objektivní skutečností, ale takovou skutečností, kterou právo zná, o které ví a kde počítá s vyvoláním nějakých následků. Navíc lze říci o zcizení, že je tzv. občanskoprávní skutečností, neboť je upraveno občanským právem.

To, že zcizení je právní jednání, má význam v souvislosti s jeho právními následky. Převod vlastnického práva k věci je vyvoláván záměrně pomocí

---

<sup>22</sup> ŠVESTKA, J.; JEHLIČKA, O.; ŠKÁROVÁ, M.; SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník: komentář*. 10. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, 1491 s. ISBN 80-7179-486-4. str. 228

<sup>23</sup> MELZER, F. Právní skutečnosti (právní jednání, právní události) [cit. 23.7.2012]. In: *Sborník přednášek ze Semináře k novému občanskému zákoníku pro zástupce krajů*. Codexis Academia [právní informační systém]

<sup>24</sup> DVOŘÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8. str. 154

projevené vůle subjektu, nedochází tak k němu nikdy samovolně. Toto je velká odlišnost od tzv. právně relevantních událostí, kde následky nastávají samovolně.

## 2.7 Náležitosti zcizení jakožto právního jednání

Zcizení, tak jako každé jiné právní jednání, vyvolává určité právní následky. Právní následky ovšem vznikají pouze z takových právních jednání, které jsou považovány za platné. Za platné právní jednání se považují jen ta jednání, jenž mají všechny zákonem vyžadované náležitosti.<sup>25</sup> Náležitosti právního jednání je možné vnímat jako podmínky či vlastnosti, které musejí být splněny, aby právní jednání bylo způsobilé vyvolat zamýšlené právní následky. „*Občanský zákoník klade na právní jednání řadu požadavků, jejichž splnění je zpravidla podmínkou právní existence, anebo právní platnosti právního jednání, a to podle významu té které podmínky či náležitosti. Občanskoprávní teorie rozlišuje zpravidla čtyři (někdy pět) skupin takových náležitostí – tj. náležitosti:*

- a) *subjektu*
- b) *vůle*
- c) *projevu (vůle)*
- d) *předmětu projevu vůle*
- e) *popř. také vzájemného poměru vůle a jejího projevu.*<sup>26</sup>

Poznamenávám, že hlavním cílem této práce není poskytnutí studijního materiálu zabývajícím se institutem právního jednání, proto o každé náležitosti je psáno velmi stručně, jen pro představu.

### 2.7.1 Náležitosti subjektu

Otázka náležitostí subjektu se vztahuje ke způsobilosti mít práva a povinnosti – tj. tzv. právní osobnost (§ 15 odst. 1 NOZ), kterou subjekt v případě fyzické osoby

---

<sup>25</sup> ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné I.* 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 459 s. ISBN 978-80-7357-468-0. str. 158

<sup>26</sup> DVOŘÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8. str. 158

získává narozením (§ 23 NOZ) a v případě právnické osoby získává dnem vzniku právnické osoby (§ 123 NOZ), přičemž den vzniku je blíže upraven v § 126 NOZ. Dále tento požadavek souvisí se způsobilostí nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem – svéprávnost (§ 15 odst. 2 NOZ).

§581 NOZ stanovuje, že je potřeba, aby osoba byla plně svéprávná:

*„Není-li osoba plně svéprávná, je neplatné právní jednání, ke kterému není způsobilá. Neplatné je i právní jednání osoby jednající v duševní poruše, která ji činí neschopnou právně jednat.“*

## 2.7.2 Náležitosti vůle

Vůli lze chápat jako „vnitřní psychický vztah jednajícího subjektu k zamýšleným právním následkům.“<sup>27</sup> Vůle je cosi, co není navenek zřejmé. Vůle je jakýsi vnitřní názor / myšlenkový pochod subjektu, který není nikomu jinému znám než samotnému subjektu, jenž vnitřní vůli má. Mezi základní náležitosti vůle se řadí:

- a) existence vůle
- b) vážnost vůle
- c) svoboda vůle
- d) absence omylu
- e) absence tísně.<sup>28</sup>

### A) EXISTENCE VŮLE

Tato náležitost je nejpodstatnější ze všech, neboť „zásadně platí, že právní jednání řídí vůle jednajícího, přičemž obsahem (a smyslem) této vůle je vyvolat právní následky.“<sup>29</sup>

Náležitost existence vůle je vyjádřena v § 551 NOZ:

*„ O právní jednání nejde, chybí-li vůle jednající osoby.“*

<sup>27</sup> FIALA, J.; HURDÍK, J.; KORECKÁ, V.; TELEČ, I. *Lexikon - občanské právo*. 2. vyd. Ostrava: Nakladatelství Jiří Motloch - Sagit, 2001, 512 s. ISBN 80-7208-237-X. str. 378

<sup>28</sup> DVORÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8. str. 158-161

<sup>29</sup> DVORÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8. str. 159

## B) VÁŽNOST VŮLE

Mezi další podstatné náležitosti vůle spadá rovněž i její vážnost. Vůle není vážná v situaci, kdy jednatel nechce svým projevem vůle způsobit právní následky, které jinak nastávají díky takovému projevu vůle. Posoudit, zda vůle jednatelova je/byla míněna vážně, je ovšem kolikrát velmi obtížné. V určitých případech lze bez pochybností říci, že nevážnost vůle je zřejmá – tj. např. vůle učiněná při hře, žertování, výuce, ve filmu, divadelním představení apod. Ovšem existují i případy, kdy nelze se 100% jistotou prohlásit, že projevená vůle byla myšlena opravdu vážně. Pak je třeba vážnost vůle posuzovat dle okolností a povahy konkrétního případu, kdy se popř. uplatní zásada ochrany dobré víry toho, jemuž bylo právní jednání adresováno, spolu se zásadou právní jistoty.<sup>30</sup>

Nejvyšší soud ČR se k posuzování vážnosti vůle vyjádřil následovně: „*Pro závěr o tom, že právní úkon nebyl učiněn vážně, musí být zjištěno, že okolnosti vylučující vážnost vůle byly zřejmé i tomu, komu byl úkon určen. Při posuzování platnosti smlouvy v případě pochybnosti o vážnosti vůle smluvních stran je třeba brát v úvahu zejména okolnosti spadající do doby blízké před uzavřením a po uzavření předmětné smlouvy.*“<sup>31</sup> Nejvyšší soud ČR tak vyjádřil, že se nepřihlíží k vnitřní výhradě (tj. k tzv. mentální rezervaci), ale že hraje roli to, jak se učiněné právní jednání jeví jeho adresátovi (druhé smluvní straně).

Náležitost vážnosti vůle je obsažena v § 552 NOZ:

„*O právní jednání nejde, nebyla-li zjevně projevena vážná vůle.*“

## C) SVOBODA VŮLE

Do podstatné složky vůle se řadí i její svoboda. K výrazu „svoboda“ se např. vyjadřuje Knapp, který uvádí, že za svobodnou vůli je možné pokládat tu vůli, která je bez vnějších rušivých vlivů a která nemá za následek stav, v němž se člověk nemůže volně rozhodnout, zda určitý projev vůle uskuteční či nikoli.<sup>32</sup>

<sup>30</sup> ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I. § 1 až 459: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1394 s. ISBN 978-80-7400-108-6. str. 336

<sup>31</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.1.2011, sp. zn. 23 Cdo 346/2008

<sup>32</sup> KNAPP, V. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek I*. 2. vyd. Praha: CODEX, 1997, 349 s. ISBN 80-901683-1-0. str. 101

Svoboda tak reprezentuje možnost subjektu samovolně rozhodovat o uskutečnění či neuskutečnění právního jednání. Svoboda je jakýmsi odrazem samovolného uvážení každého subjektu.

NOZ neobsahuje výslovnou dikci, že právní jednání musí být svobodné, tak jak to činil ObčZ u právního úkonu v § 37: „Právní úkon musí být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně; jinak je neplatný.“ Nicméně to, že právní jednání se musí opírat o svobodnou vůli plyne z § 587 odst. 1 NOZ, v němž můžeme spatřovat i jakési negativní vymezení svobody:

*„Kdo byl k právnímu jednání přinucen hrozbou tělesného nebo duševního násilí vyvolávající vzhledem k významu a pravděpodobnosti hrozícího nebezpečí i k osobním vlastnostem toho, jemuž bylo vyhrožováno, jeho důvodnou obavu, má právo namítnout neplatnost právního jednání.“*

Toto ustanovení interpretuje, že vůle nesmí být učiněna jak pod hrozbou fyzického donucení (vis absoluta), tak i psychického donucení (vis compulsiva).

Fyzickým donucením se rozumí např. násilné vedení ruky při podpisu smlouvy nebo násilné kývání hlavy jejím držením apod. V těchto případech nejde vůbec o vůli jednajícího (vůle jednajícího chybí – tzn. není splněna ta nejelementárnější náležitost vůle – tj. její samotná existence), protože ta je nahrazena vůlí donucujícího.<sup>33</sup>

U psychického donucení musí jít o tzv. bezprávnou (protiprávní) výhrůžku, kdy se jejím prostřednictvím vynucuje něco, co tímto způsobem být vynuceno nesmí. O bezprávnou výhrůžku jde i tehdy, kdy vyhrožující hrozí něčím, co není oprávněn provést, anebo je oprávněn to provést, ale nesmí tím hrozit tak, aby někoho pohnul k určitému právnímu úkonu, přičemž není třeba, aby cíl, který je sledován použitím bezprávné výhrůžky, byl sám protiprávní. Musí se jednat o výhrůžku takového druhu a takové intenzity, aby vzbuzovala důvodnou bázeň u toho, vůči němuž je použita. A dále tato výhrůžka musí být adresována tomu, od něhož je vynucováno právní jednání, nebo jeho blízkým osobám. Mezi bezprávnou

---

<sup>33</sup> ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I. § 1 až 459: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1394 s. ISBN 978-80-7400-108-6. str. 335- 336

výhrůžkou a právním jednáním musí být příčinná souvislost.<sup>34</sup> Např. Melzer vysvětluje tzv. protiprávnost účelu takto: *Je vyhrožováno jednáním, které je sice samo o sobě legální, ovšem ve spojení s určitým účelem je protiprávní.*<sup>35</sup> Půjde např. o situaci, kdy pan Josef uvidí svého souseda, jak zabil svoji manželku. Pan Josef pohrozí sousedovi, že vše oznámí policii, pokud mu nezczizí svůj automobil. Pan Josef má „právo“ (v tomto případě má spíše povinnost) oznámit vše policii (oznámení trestného činu je legální). Výhrůžka pana Josefa se týká legálního jednání. Ovšem pan Josef své „právo“ využívá k vlastnímu prospěchu – a to je ta protiprávnost účelu.<sup>36</sup>

Z výše uvedeného plyne, že o psychické donucení nejde, pokud je použita výhrůžka, která má však oporu v zákoně (tj. je dovolená). Ve své podstatě nelze hovořit o výhrůžce, ale o jakémsi oprávněném nátlaku. Takto to vyjádřil i Nejvyšší soud ČR: *„Bezprávnost výhrůžky může spočívat dále v tom, že je vyhrožováno něčím, co je hrozící sice oprávněn provést, ale čím není oprávněn hrozit za tím účelem, aby pohnul jiného k určitému právnímu úkonu. Hrozí-li však někdo tím, co je oprávněn provést a čím je oprávněn hrozit za tím účelem, aby druhou stranu přiměl k určitému jednání, nejde o bezprávnou výhrůžku, ale o oprávněný nátlak, který nemůže být důvodem neplatnosti právního úkonu uzavřeného pod jeho vlivem“.*<sup>37</sup>

#### D) ABSENCE OMYLU

Vůle musí být dále také i prosta omylu. Omyl způsobuje, že právní následky, které nastanou nejsou ve shodě s těmi, jenž byly zamýšleny jednajícím. V případě omylu vůle se hovoří o tzv. vnitřním omylu.<sup>38</sup> NOZ rozeznává omyl podstatný a nepodstatný a dále odlišuje omyl prostý a omyl úmyslně vyvolaný (tj. tzv. lest).

---

<sup>34</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.2.2012, sp. zn. 23 Cdo 4244/2010

<sup>35</sup> MELZER, F. Právní skutečnosti (právní jednání, právní události) [cit. 23.7.2012]. In: *Sborník přednášek ze Semináře k novému občanskému zákoníku pro zástupce krajů*. Codexis Academia [právní informační systém]

<sup>36</sup> MELZER, F. Právní skutečnosti (právní jednání, právní události) [cit. 23.7.2012]. In: *Sborník přednášek ze Semináře k novému občanskému zákoníku pro zástupce krajů*. Codexis Academia [právní informační systém]

<sup>37</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.7.2007, sp. zn. 33 Odo 808/2005

<sup>38</sup> FIALA, J.; KINDL, M. a kol. *Občanské právo hmotné*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 650 s. ISBN 978-80-7380-228-8. str. 117

Omyl podstatný spočívá v okolnosti, která má zásadní význam pro právní jednání. Jedná se o rozhodující okolnost, která ovlivňuje právní jednání subjektu. Taková rozhodující okolnost se může týkat např. předmětu plnění (tzv. omyl in corpore), jakosti plnění (tzv. omyl in qualitate), osoby spolukontrahenta (tzv. omyl in persona) nebo samotného jednání (tzv. omyl in negotio). Podstatný omyl je míněn v tom smyslu, že: kdyby byl býval jednající vědět, jaká je realita, jaký je skutečný stav věci, tak by takové právní jednání nečinil. Znamená to, že subjekt právně jedná na základě nějaké mylné představy.

Náležitost absence podstatného omylu je zakotvena v § 583 NOZ:

*„Jednal-li někdo v omylu o rozhodující okolnosti a byl-li v omyl uveden druhou stranou, je právní jednání neplatné.“*

Naopak nepodstatný omyl se týká vedlejší okolnosti, která není podstatná pro právní jednání. Vedlejší okolnost nemá hlavní význam pro právní jednání<sup>39</sup>

O nepodstatném omylu se NOZ zmiňuje v § 584 odst. 1:

*„Týká-li se omyl vedlejší okolnosti, kterou ani strany neprohlásily za rozhodující, je právní jednání platné, ale osoba uvedená v omyl má vůči původci omylu právo na přiměřenou náhradu.“*

Omyl úmyslně vyvolaný je klamavé předstírání něčeho, co neexistuje. O takový omyl jde také v případě, kdy se naopak zastírá něco, co existuje. Jedná se o předstírání či zastírání úmyslné s cílem se obohatit na úkor druhého.<sup>40</sup> Tam, kde je vyvolán úmyslný omyl, jde o tzv. podvod, který byl Nejvyšším soudem ČR označen za tzv. lest.<sup>41</sup>

O omylu, jenž byl vyvolán lstí, se NOZ vyjadřuje v § 584 odst. 2:

*„Bylo-li právně jednáno v omylu vyvolaném lstí, je právní jednání neplatné, třebaže se omyl týká jen vedlejší okolnosti.“*

<sup>39</sup> DVOŘÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8. str. 160-161

<sup>40</sup> ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I. § 1 až 459: komentář.* 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1394 s. ISBN 978-80-7400-108-6. str. 435

<sup>41</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.11. 2001, sp. zn. 26 Cdo 2310/2000

## E) ABSENCE TÍSNĚ

U vůle dále není žádoucí, aby byla ovlivněna stavem tísně. Tíseň úzce souvisí se svobodou vůle. Subjekt, který jedná v tísní, v podstatě neprojevuje svobodnou vůli, ale ne z důvodu fyzického či psychického donucení, ale právě z důvodu tísně, ve které se nachází. Důvody tísně mohou být různého charakteru. Nejčastěji půjde o ekonomické, sociální a zdravotní důvody, může to ovšem být i obava o osobu blízkou.

Pojem tísně např. vymezil Vrchní soud v Praze jako: *„Tísní se rozumí objektivní hospodářský nebo sociální, někdy i psychický stav (např. rozrušení, obavy o blízkou osobu apod., nikoli však psychické donucení, které je právně relevantní z hlediska ustanovení § 37 o. z.), jenž takovým způsobem a s takovou závažností doléhá na osobu uzavírající smlouvu, že ji omezuje ve svobodě rozhodování natolik, že učiní právní úkon, jenž by jinak neučinila.“*<sup>42</sup>

NOZ řadí tíseň pod tzv. lichvu. Tíseň je NOZ pokládána za skutečnost, jenž snižuje kvalitu stavu jednajícího.<sup>43</sup>

O tísní se NOZ vyjadřuje v § 1796:

*„Neplatná je smlouva, při jejímž uzavírání někdo zneužije tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti druhé strany a dá sobě nebo jinému slíbit či poskytnout plnění, jehož majetková hodnota je k vzájemnému plnění v hrubém nepoměru.“*

### **2.7.3 Náležitosti projevu (vůle)**

Projev lze chápat jako jakési seznámení s vůlí. Tím, že subjekt svoji vůli projeví navenek, stane se jeho vůle zřejmá (seznatelná) i ostatním subjektům, kteří neměli do okamžiku projevu dané vůle žádné tušení o její existenci. Projev je jakýsi „prostředek“, kterým je umožněno rozpoznat samotnou existenci vůle a i její obsah.

---

<sup>42</sup> Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 5.3.1993, sp. zn. 3 Cdo 47/92

<sup>43</sup> FIALA, J.; KINDL, M. a kol. *Občanské právo hmotné*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 650 s. ISBN 978-80-7380-228-8. str. 107



Projevit vůli navenek lze pozitivním způsobem tj. konáním (vůle je projevena tzv. komisivně), anebo negativním způsobem tj. nekonáním (vůle je vyjádřena tzv. omisivně); nekonání bývá označována v literatuře i jako opomenutí.<sup>44</sup> U zcizení se však jedná o tzv. komisivní právní jednání – tzn., že zcizení je právní jednání činěné konáním (na zřetel není brán projev učiněný mlčky).

To, že projev může být proveden konáním nebo nekonáním, je dáno § 546 NOZ:

*„Právně lze jednat konáním nebo opomenutím; může se tak stát výslovně nebo jiným způsobem nevzbuzujícím pochybnost o tom, co jednající osoba chtěla projevit.“*

Projev vůle může být dále výslovný, ale i konkludentní. *„Deklarace, která se provádí ústy či perem, je sice nejjasnější a nejběžnější, lze ji však provádět i jinými způsoby i jinými znamenými, a sice i per nutum“*<sup>45</sup> Výslovný projev je takový, jenž se činí ústně (verbálně) nebo písemně (literárně). Mezi výslovný projev se řadí i posunková řeč, ale i použití dohodnutého nebo obvyklého kódu či znaku.<sup>46</sup> Konkludentní projev je založen na úplném opaku – tzn., že se jedná o projev, který není realizován řečí či písmem. Jde např. o přitakání hlavou, stisk ruky znamenající souhlas. U konkludentních projevů je dána větší obtížnost v posuzování náležitostí projevu.

Právo však rozeznává ještě jeden nevýslovný projev – tj. tzv. projev mlčky. Nelze ho podřazovat pod konkludentní projev, neboť projev mlčky je založen na nekonání (naopak konkludentní projev se uskutečňuje konáním). Obecně v právu je přijímána zásada: *„kdo mlčí, o tom nelze mít za to, že souhlasí (qui tacet, consentire non videtur)“*.<sup>47</sup> Tato zásada je přijímána vzhledem k tomu, že mlčením se neprojevuje vůle, tím není splněn základní předpoklad právního jednání (tj. existence vůle). Ovšem tento princip je prolomen u případů, kdy z mlčení lze usuzovat, že se jedná o dostatečně srozumitelný a určitý projev, z něhož je možné rozpoznat jeho obsah.<sup>48</sup> Např. Melzer předkládá příklad, kdy lze

<sup>44</sup> DVOŘÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8. str. 161

<sup>45</sup> MELZER, F. *Právní jednání a jeho výklad*. Brno: Václav Klemm - Vydavatelství a nakladatelství, 2009, 218 s. ISBN 978-80-904083-9-5. str. 36

<sup>46</sup> FIALA J. a kol. *Občanské právo*. Praha: ASPI, 2006, 963 s. ISBN 80-7357-212-5. str. 39

<sup>47</sup> DVOŘÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8. str. 157

<sup>48</sup> KNAPPOVÁ, M.; ŠVESTKA J.; DVOŘÁK J. a kol. *Občanské právo hmotné I*. 4. vyd. Praha: ASPI, 2005, 523 s. ISBN 80-7357-127-7. str. 141-412

považovat mlčení za souhlas: „Uvedu jeden příklad z úpravy Koldínových městských práv. I ve starém českém právu platilo, že k tomu, aby spoluvlastníci prodali společnou věc, je zapotřebí souhlas všech spoluvlastníků. Nastal případ, kdy tři spoluvlastníci seděli u jednoho stolu, jeden z nich mluvil o prodeji společné věci a ostatní dva byli u toho. Poslouchali, neřekli půl slova a následně došlo k uzavření smlouvy. Ten, co mluvil, řekl, že to tedy prodává. Následně ostatní dva se dovolávali toho, že s tím nesouhlasili. To znamená, že tam nebyl souhlas všech tří a kupní smlouva by byla neplatná. To je přesně situace, kdy oněm dvěma muselo být zřejmé, že to ten třetí bere jako jejich společnou vůli. Prostě měli mluvit, měli nesouhlasit. Mlčeli, jejich mlčení tedy musíme považovat za souhlas.“<sup>49</sup>

Na samotný projev je tak kladen velký důraz a je potřeba, aby splňoval tyto určité náležitosti:

- a) srozumitelnost
- b) určitost
- c) popř. formu.<sup>50</sup>

#### A) SROZUMITELNOST

Srozumitelnost projevu si lze vyložit tak, že projev je takové podoby, že z něj lze bez pochybností zjistit to, co jím mělo být po slovní či jiné stránce vyjádřeno. Srozumitelnost projevu je základem možnosti pochopit sdělení vyjadřující vůli jednajícího subjektu. Srozumitelnost se týká způsobu vyjádření vůle.

Občanskoprávní teorie zpravidla rozeznává srozumitelnost absolutní (tj. pro každého) a relativní (tj. pouze pro někoho) s tím, že pouze absolutní nesrozumitelnost má negativní právní následky (tj. zdánlivost právního jednání).<sup>51</sup> Absolutní nesrozumitelnost je dána v případech, kdy vyjádření právního jednání je

---

<sup>49</sup> MELZER, F. Právní skutečnosti (právní jednání, právní události) [cit. 23.7.2012]. In: *Sborník přednášek ze Semináře k novému občanskému zákoníku pro zástupce krajů*. Codexis Academia [právní informační systém]

<sup>50</sup> DVORÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8. str. 160

<sup>51</sup> DVORÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8. str. 161

po jazykové stránce takového rázu, že z něj nelze zjistit obsah tohoto sdělení, přičemž tuto nejasnost obsahu sdělení nelze odstranit ani výkladem.<sup>52</sup> Zato nelze o právním jednání říci, že je nesrozumitelné jen proto, že konkrétní adresát právního jednání není schopen mu porozumět (tj. relativní nesrozumitelnost).<sup>53</sup> Nesrozumitelným právním jednáním je míněno to právní jednání, když se vůbec neví, co chtěl dotyčný říci, nerozumí se jeho slovům. Příkladem nesrozumitelnosti projevu je např. zahuhňání, rozmazaný fax nebo rozházená písmenka v e-mailu.

Ke srozumitelnosti projevu se např. vyjádřil Nejvyšší soud ČR takto: „*Projev je nesrozumitelný, jestliže jednající nedosáhl-vadným slovním nebo jiným zprostředkováním-jasného vyjádření této vůle. Nesrozumitelný je projev vůle tehdy, jestliže nelze zjistit ani výkladem, co jím mělo být vyjádřeno. Závěr o nesrozumitelnosti právního úkonu tedy předpokládá, že ani jeho výkladem nelze dospět k nepochybnému poznání, co chtěl účastník projevit. Výkladem podle citovaného ustanovení však nelze doplňovat to, co právní úkon ve skutečnosti neobsahuje.*“<sup>54</sup>

Právo počítá i se situací, kdy projev je srozumitelný, ale obsahuje chyby – jde o zvláštní případ omylu – a to omyl v projevu – tj. tzv. vnější omyl. Jedná se o případy, kdy se právně jedná vůči nepřítomné osobě a kdy jsou používány určité prostředky, které pozmění obsah právního jednání. Např. adresátovi dojde fax či e-mail v jiné podobě, než byl odeslán jednajícím; v e-mailu se např. pozmění písmenka – z „a“ se stane „o“, obsah není úplně přehledný, ale je srozumitelný. Tyto případy se pak posuzují dle ustanovení o omylu.<sup>55</sup>

Toto sděluje NOZ v § 571:

*„Dojde-li projev vůle změněn vlivem prostředků použitých tím, kdo jednal, anebo jiných okolností nastavších během přepravy, posoudí se právní případ podle ustanovení o omylu.“*

---

<sup>52</sup> ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I. § 1 až 459: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1394 s. ISBN 978-80-7400-108-6. str. 337

<sup>53</sup> ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I. § 1 až 459: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1394 s. ISBN 978-80-7400-108-6. str. 337

<sup>54</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23.6.2010, sp. zn. 23 Cdo 4476/2009

<sup>55</sup> HURDÍK, J. a kol. *Občanské právo hmotné: obecná část. Absolutní majetková práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 308 s. ISBN 978-80-7380-377-3. str. 179

## B) URČITOST

Určitost projevu je vlastností spočívající v jednoznačnosti. Požadavek určitosti si je velmi blízký s předchozím požadavkem projevu. Avšak určitost je spojena s obsahovou stránkou projevu a srozumitelnost se týká způsobu projevu.

Určité právní jednání je takové, ze kterého lze spolehlivě a bez pochybností vyvodit, o co se jedná, o jaké jednání jde, čeho se týká, jaké povinnosti a práva z něj mají vzniknout, event. změnit se nebo zaniknout, a co je jeho předmětem.<sup>56</sup>

Neurčitý projev je pak takový projev, jenž je sice vyjádřen srozumitelně po jazykové stránce, ale ze kterého nelze jednoznačně pochopit věcný obsah projevu a není možno tento věcný obsah ani vytušit použitím výkladových (interpretačních) pravidel.<sup>57</sup> Jednoduše řečeno, o neurčitý projev se jedná, kdy je sice rozuměno jednotlivým slovům, ale není rozuměno celkovému smyslu, a tím pádem se neví, k jakým právním následkům má právní jednání směřovat. „*Neurčitý projev totiž nevyjadřuje určitou vůli, a to proto, že určitá vůle vůbec nebyla, nebo proto, že určitá skutečná vůle nebyla projevem určité vyjádřena.*“<sup>58</sup>

Častým důvodem neurčitosti projevu bývá špatná (nedostatečná) specifikace předmětu, kterého se projev vůle týká.<sup>59</sup> Určitost projevu, tak jako jeho srozumitelnost, je třeba posuzovat objektivně.

K určitosti projevu vůle se vyjádřil např. Nejvyšší soud ČR takto: „*Určitost projevu vůle je objektivní kategorií a takový projev vůle by neměl vzbuzovat důvodné pochybnosti o jeho obsahu ani u osob, které nejsou účastníky daného smluvního vztahu. Vůle účastníka právního vztahu je projevem určitá, srozumitelná, jestliže je výkladem objektivně pochopitelná.*“<sup>60</sup>

Náležitost určitosti projevu je společně s náležitostí srozumitelnosti projevu zahrnuta v § 553 odst. 1 NOZ:

„*O právní jednání nejde, nelze-li pro neurčitost nebo nesrozumitelnost zjistit jeho obsah ani výkladem.*“

<sup>56</sup> DVOŘÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8. str. 161

<sup>57</sup> ŠVESTKA, J.; JEHLIČKA, O.; ŠKÁROVÁ, M.; SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník: komentář.* 10. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, 1491 s. ISBN 80-7179-486-4. str. 246

<sup>58</sup> MACUR, J. Lze posuzovat procesní jednání stran podle ustanovení hmotného práva o vadách právních úkonů?. *Právní rozhledy.* 1995, č. 11. s. 440

<sup>59</sup> FIALA, J.; KINDL, M. a kol. *Občanské právo hmotné.* 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 650 s. ISBN 978-80-7380-228-8. str. 118

<sup>60</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.5.2011, sp. zn. 26 Cdo 3358/2009

### C) FORMA

NOZ (stejně tak jako i ObčZ) stojí na principu bezformálnosti – tzn., že každý dle svého vlastního uvážení si může zvolit libovolnou formu projevu pro své právní jednání, pokud ji nestanovuje přímo zákon nebo dohoda mezi smluvními stranami. Princip bezformálnosti projevu je odrazem jedné z primárních zásad soukromého práva – tj. zásady autonomie vůle. Právo ovšem bere ohled i na princip „ochrany třetí strany“, přičemž této zásadě dává přednost před zásadou bezformálnosti právě tím, že pro určitá právní jednání stanoví určitou formu projevu.

Volba formy projevu je dána v § 559 NOZ:

*„Každý má právo zvolit si pro právní jednání libovolnou formu, není-li ve volbě formy omezen ujednáním nebo zákonem.“*

Projev může mít formu ústní, písemnou nebo tzv. přísnou písemnou (tj. formu veřejné listiny).<sup>61</sup>

U písemné formy projevu se vyžaduje určitý další požadavek – a to podpis jednajícího (§ 561 odst. 1 NOZ), přičemž ten se může nahradit mechanickými prostředky (tj. např. razítko) tam, kde je to z objektivního hlediska obvyklé (§ 561 odst.1 NOZ). Za písemnou formu se považuje i forma učiněná elektronicky či jiná forma, jenž umožňuje zachytit obsah a určení jednající osoby (§ 562 odst.1 NOZ). To znamená, že právní jednání může být zachyceno na jakémkoliv materiálu, ze kterého lze zrakem vyčíst jeho obsah.

Co se týče osob, které nemohou číst a psát z různých důvodů (např. z absence umu nebo dočasného či trvalého tělesného poškození) a chtějí svůj projev vůle vyjádřit v písemné formě, tak NOZ na ně pamatuje a stanovuje určitá specifická pravidla. Např. ve svém § 563 odst. 1 říká, že pokud takové osoby jsou však schopny se seznámit s obsahem právního jednání pomocí přístrojů či speciálních pomůcek nebo prostřednictvím jiné osoby, kterou si zvolí, mohou sami podepsat listinu. Tento paragraf se zmiňuje i o situaci, kdy osoba není schopna se podepsat – je možné namísto podpisu vytvořit vlastní znamení za podmínky přítomnosti

---

<sup>61</sup> DVOŘÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8. str. 162

dvou svědků, z nichž jeden vedle tohoto znamení připiše jméno jednacího. Jiná situace nastává, když tyto osoby se nemohou seznámit s obsahem pomocí pomůcek, speciálních přístrojů či osoby, pak je vyžadována přísná písemná forma – tj. veřejná listina (§ 563 odst. 3 NOZ).

## 2.7.4 Náležitosti předmětu projevu vůle

*„Předmětem právního jednání se rozumí to, čeho se právní jednání týká, popř. to, čeho se týkají práva a povinnosti právním jednáním založené.“*<sup>62</sup> Teorie práva rozeznává přímý a nepřímý předmět projevu vůle. Přímým předmětem je vždy chování, protože regulace chování ve společnosti je předmětem práva (právo existuje z důvodu potřeby upravit a regulovat chování). Nepřímým předmětem je to, na co je zaměřeno konkrétní chování jednacího. Nepřímým předmětem je to, čeho se právní jednání přímo týká – zpravidla jde o plnění.<sup>63</sup>

Náležitostmi předmětu projevu vůle jsou jeho:

- a) možnost
- b) dovolenost

Dovolností se ovšem rozumí možnost právní, proto by spíše bylo vhodnější hovořit, že náležitostmi předmětu je možnost fyzická a možnost právní. Ostatně o náležitostech předmětu projevu vůle judikoval např. Nejvyšší soud ČR: *„Náležitostí předmětu právního úkonu je (kromě možnosti fyzické) také jeho možnost právní (jeho dovolenost).“*<sup>64</sup> O tom, že dovolností se myslí možnost právní, hovoří i komentář.<sup>65</sup> Tím, že je předmět možný, tak je splnitelný. Právně relevantní je ovšem pouze tzv. počáteční nemožnost.<sup>66</sup>

Požadavek možnosti předmětu se nachází v § 580 odst. 2 NOZ:

*„Neplatné je právní jednání, pokud má být podle něho plněno něco nemožného.“*

<sup>62</sup> DVOŘÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8. str. 164

<sup>63</sup> FIALA, J.; HURDÍK, J.; KORECKÁ, V.; TELEČ, I. *Lexikon - občanské právo.* 2. vyd. Ostrava: Nakladatelství Jiří Motloch - Sagit, 2001, 512 s. ISBN 80-7208-237-X. str. 275-276

<sup>64</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.9.1997, sp. zn. 2 Cdon 195/97

<sup>65</sup> ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I. § 1 až 459: komentář.* 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1394 s. ISBN 978-80-7400-108-6. str. 340

<sup>66</sup> DVOŘÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8. str. 164

## A) MOŽNOST FYZICKÁ

Touto možností se rozumí, že předmět (zejména plnění) je fyzicky, objektivně možný; předmět reálně existuje. To znamená, že u zcizení vlastnického práva musí reálně existovat vlastnické právo k věci, tím pádem musí reálně existovat i samotná věc.

## B) MOŽNOST PRÁVNÍ (tzv. DOVOLENOST)

Touto možností se rozumí, že předmět je možný z právního hlediska (ne z faktického). Právní možnost vyjadřuje, že neexistuje žádná právní překážka, která by bránila splnit předmět. Předmět tak není v rozporu s žádným právním předpisem nebo ho neobchází, ani se nepřičí zájmům společnosti. K tomu, jakým způsobem se posuzuje dovolenost předmětu se vyjádřil Nejvyšší soud ČR takto: *„Předpokladem pro posouzení dovolenosti předmětu právního úkonu je existence zákona, popřípadě jiného obecně závazného právního předpisu kogentní povahy; v rozporu s jeho obsahem nebo účelem pak může být právní úkon pouze tehdy, jestliže neodpovídá příkazu nebo zákazu právní normy nebo jestliže nesleduje účel v právní normě vyjádřený a jediné dovolený.“*<sup>67</sup>

Zakázaným předmětem majetkového právního jednání je např. lidské tělo a jeho součásti.<sup>68</sup> Právně nemožným předmětem je i převod práva, jenž zcizitel nemá – tím je dodržena zásada, že nikdo nemůže na druhého převést více práv než sám má<sup>69</sup> (v určitých případech je to ovšem prolomeno – viz část 4.3).

Dovolnost předmětu není to samé jako dovolnost samotného právního jednání<sup>70</sup> – viz § 580 odst. 1 NOZ:

*„Neplatné je právní jednání, které se přičí dobrým mravům, jakož i právní jednání, které odporuje zákonu, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje.“*

<sup>67</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.11.2000, sp. zn. Cdo 227/2000

<sup>68</sup> DVORÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8. str. 164

<sup>69</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.3.2010, sp. zn. 26 Cdo 2470/200

<sup>70</sup> DVORÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8. str. 164

## 2.7.5 Náležitosti vzájemného poměru vůle a jejího projevu

Mezi vůlí a jejím projevem musí panovat shoda. Předpokládá se, že shoda vůle a jejího projevu není něco nahodilého, ale naopak přirozeného.<sup>71</sup> Teorie práva rozlišuje neshodu vědomou a nevědomou.

Nevědomá neshoda je v podstatě omyl – a to omyl v projevu.<sup>72</sup>

V případě vědomé neshody se mluví o tzv. simulaci. Simulace je předstírání, jde o jednání činěné naoko. V případě simulace chybí náležitost vůle – její vážnost. Simulované právní jednání se dále dělí na právní jednání zastírající a zastřené.

Zastírající právní jednání je takové jednání, kdy jednající nemá vůbec v úmyslu právně jednat (tj. projevy vůle učiněné při hře, ve filmu apod.)

Kdežto zastřené právní jednání spočívá v tom, že jednající právně jedná a projevuje určitou vůli, nicméně tato projevená vůle je odlišná od skutečné vůle, kterou jednající má a která se váže k právnímu jednání, jenž je zastíráno. Uplatňuje se pravidlo, že předstírané právní jednání nemá právní význam a za platné se považuje to právní jednání, které bylo zastíráno (nicméně toto zastírané jednání musí splňovat všechny náležitosti právního jednání – a zpravidla není splněna náležitost předmětu – právní možnost, neboť simulací se zpravidla obchází zákon).<sup>73</sup>

Zmíněné pravidlo se nachází v § 555 odst. 2 NOZ:

*„Má-li být určitým právním jednáním zastřeno jiné právní jednání, posoudí se podle jeho pravé povahy.“*

<sup>71</sup> ELIÁŠ, K. a kol. *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 315 s. ISBN 978-80-7478-013-4. str. 62

<sup>72</sup> FIALA, J.; KINDL, M. a kol. *Občanské právo hmotné*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 650 s. ISBN 978-80-7380-228-8. str. 119

<sup>73</sup> DVOŘÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8. str. 160



### **3. VLASTNICKÉ PRÁVO KE ZCIZENÉMU AUTOMOBILU**

Tato kapitola poskytuje informace o vlastnickém právu ke zcizenému automobilu, přičemž nepojednává o všem, co by bylo možné napsat k vlastnickému právu týkající se zcizeného automobilu, neboť to rozsah práce neumožňuje. Cílem této kapitoly je poskytnout podklad pro následující (tj. čtvrtou) kapitolu, která se věnuje problematice vlastnického práva zcizeného automobilu.

#### **3.1 Vlastnické právo a vlastnictví**

NOZ nově rozlišuje pojmy „vlastnické právo“ a „vlastnictví“. Jde o dva termíny, které byly do rekodifikace soukromého práva chápány jak právním řádem ČR (např. v § 125, 132, 133 aj. ObčZ), tak i právní teorií a praxí jako synonyma, a nečinilo to problém. Důsledkem tohoto nového rozlišení je, že se vlastnické právo vymezuje objektivně a subjektivně.

Objektivně je vlastnické právo vymezeno v § 1011 NOZ:

*„Vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné, je jeho vlastnictvím.“*

Subjektivně je vlastnické právo vymezeno v § 1012 NOZ:

*„Vlastník má právo se svým vlastnictvím v mezích právního řádu libovolně nakládat a jiné osoby z toho vyloučit. Vlastníku se zakazuje nad míru přiměřenou poměrům závažně rušit práva jiných osob, jakož i vykonávat takové činy, jejichž hlavním účelem je jiné osoby obtěžovat nebo poškodit.“*

Pojmem „vlastnické právo“ se označuje subjektivní právo vlastníka k vozidlu (viz § 1012 NOZ) a vozidlo se označuje jako „vlastnictví“ (viz § 1011 NOZ). Vlastnictvím se obecně rozumí souhrn veškerého majetku (hmotného i nehmotného), k němuž má určitá osoba vlastnické právo.

## 3.2 Definice vlastnického práva ke zcizenému automobilu

Definice vlastnického práva obecně (tj. nejen ke zcizenému vozidlu) je poměrně obtížným teoretickým problémem, byť v praxi to nepřináší nějaké zásadní problémy. Stejně jako ObčZ, tak i NOZ se nepokouší o přesnou obecnou definici vlastnického práva, ale o jakousi charakteristiku, která přiblíží jeho význam. NOZ tak charakterizuje vlastnické právo ke zcizenému vozidlu (a nejen k němu; platí to i obecně) tím, že zdůrazňuje jeho podstatné rysy, které jsou nesporné a obecně akceptované – jsou jimi **nezávislost, jednotnost, úplnost, elasticita a trvalost**.<sup>74</sup>

Nezávislostí se rozumí vlastníková moc nakládat s vozidlem libovolně, přičemž vlastník vozidla není závislý na moci kohokoliv jiného. Na druhou stranu to není zcela pravdivé – např. Eliáš uvádí, že ne vždy je vlastníková moc nad věcí (tj. nad vozidlem) nezávislá. Jako příklad předkládá převod vlastnického práva s výhradou zpětné koupě – kdy nabyvatel vlastnického práva je závislý na vůli převodce.<sup>75</sup> Nezávislost také není možno chápat jako absolutní volnost vlastníka vozidla, protože je limitována určitými hranicemi, které jsou dány zákonem, a rovněž je potřeba brát ohled i na subjektivní práva jiných osob, protože právo jednoho končí tam, kde začíná právo druhého.

Jednotnost znamená sepětí pozitivní a negativní stránky vlastnického práva k vozidlu. Pozitivní stránka představuje oprávnění vlastníka disponovat s vozidlem dle své libosti a negativní stránkou je rozuměno právo vlastníka vyloučit jiné osoby z dispozice s jeho vozidlem (tj. zabránit jim jakkoliv působit na jeho vozidlo). Negativní stránka vyjadřuje, že vlastník se může pomocí žaloby domáhat ochrany ze strany státu. Jednotné pojetí vlastnického práva k vozidlu je vyjádřeno v první větě § 1012 NOZ: „*Vlastník má právo se svým vlastnictvím v mezích právního řádu libovolně nakládat a jiné osoby z toho vyloučit.*“

Úplnost vyjadřuje obsah vlastnického práva k vozidlu. Jde o souhrn všech možných dispozičních oprávnění a povinností vlastníka vozidla. Eliáš říká, že není možné, aby zákonodárce vytvořil nějaký výčet dílčích oprávnění vlastníka (tak jak to dříve učinil v § 123 ObčZ: „*Vlastník je v mezích zákona oprávněn*

<sup>74</sup> Důvodová zpráva NOZ k § 1012

<sup>75</sup> ELIÁŠ, K. Stálost vlastnického práva a jeho proměny. *Právní rádce*. 2009, č. 4. s. 7

*předmět svého vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užítky a nakládat s ním.*“), neboť to není podstatou vlastnického práva – podstatou je, že vlastník může se svým vlastnictvím nakládat či nenakládat dle své libosti.<sup>76</sup>

Elasticita je specifickým znakem vlastnického práva k vozidlu a to s ohledem na omezení vlastníkov/aých oprávnění. Vlastnické právo k vozidlu v sobě kumuluje jednotlivá oprávnění, která mohou být omezena z různých právních důvodů (zpravidla jsou v dispozici různých subjektů na základě smluvních vztahů). A elasticita spočívá v tom, že jakmile pomine právní důvod omezení, tak se vlastníkov/a oprávnění obnoví v původní rozsah (zpravidla se mu vrací zpět „do rukou“).

Trvalost vyjadřuje, že vlastnické právo k vozidlu trvá do okamžiku, než nastane důvod k jeho zániku. Vlastnické právo k vozidlu trvá i tehdy, pokud vlastník vozidla pozbude veškerá dispoziční oprávnění s vlastnickým právem k vozidlu spojená (tento stav se označuje jako *nuda proprietas* nebo *dominium nudum* = holé vlastnictví)<sup>77</sup> – vlastník vozidla tak již nemá oprávnění s vozidlem disponovat, zbývá mu pouhé právo vlastnit vozidlo.

Za další podstatný charakteristický rys bývá označována neomezenost vlastnického práva. Koncepce neomezenosti vychází z římského pojetí vlastnického práva: *„podstata vlastnického práva se skrývá v celkovém, všeobecném a ničím neomezeném působení na věc“*.<sup>78</sup> V recentní době však již není možné považovat vlastnické právo za neomezené, jelikož existuje mnoho zásahů a omezení vlastnického práva. Výkon vlastnického práva je vždy právním řádem nějak omezen. Dokonce samotná LZPS v čl. 11 odst. 3 proklamuje, že vlastnické právo zavazuje – nemůže tedy být zneužíváno na úkor druhých a výkon práv vlastníka nemůže být v rozporu s veřejným zájmem.<sup>79</sup>

---

<sup>76</sup> ELIÁŠ, K. Úprava věcných práv v novém občanském zákoníku [cit. 24.10.2012]. In: *Sborník přednášek z odborné konference Právo ve veřejné správě 2012*. Codexis Academia [právní informační systém]

<sup>77</sup> ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I. § 1 až 459: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1394 s. ISBN 978-80-7400-108-6. str. 680

<sup>78</sup> KINCL, J.; URFUS, V.; SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995, 386 s. ISBN 80-717-9031-1. str. 154

<sup>79</sup> HULVA, T. *Ochrana majetku*. Praha: Linde Praha, 2008, 376 s. 978-80-7201-712-6. str. 45

### **3.3 Vlastnické právo ke zcizenému automobilu jako právní vztah**

Vlastnické právo ke zcizenému automobilu (a nejen k němu, ale obecně) je právním vztahem a stejně jako kterýkoliv jiný právní vztah má své prvky – tj. **subjekt, objekt/předmět a obsah.**

Subjektem je konkrétní vlastník zcizeného vozidla. Vlastníkem vozidla může být FO i PO, která má tzv. právní osobnost (tj. má způsobilost mít práva a povinnosti). Způsobilost být vlastníkem vozidla není nikterak omezena, trvá v plném rozsahu od svého vzniku až po zánik. Omezena může být pouze tzv. svéprávnost vlastníka vozidla (tj. způsobilost vlastními právními jednáními nabývat práv a brát na sebe povinnosti). Vlastník vozidla, který je takto omezen, nemůže v některých případech právně jednat sám a musí být zastoupen i přesto, že jde o právní jednání týkající se jeho vozidla (jeho vlastnictví).

Předmětem je samo vozidlo. Vozidlo je vnímáno jako tzv. vlastnictví (viz část 3.1).

A obsahem vlastnického práva ke zcizenému vozidlu jsou oprávnění a povinnosti k němu se vztahující – tj. např. oprávnění vozidlo držet, užívat, zničit, změnit, neužívat, opustit, zcizit nebo povinnost vozidlo pojistit, registrovat v ČR aj.

#### **3.3.1 Oprávnění vozidlo zcizit**

Pro účely této práce má největší význam toto oprávnění, protože s ním souvisí daná problematika. Oprávnění zcizit vozidlo (*ius alienandi*) znamená oprávnění vozidlo prodat, darovat, směnit aj. Toto oprávnění vyjadřuje možnost převést (tzv. zcizit) vlastnické právo k vozidlu. Jde o možnost, jejímž následkem je to, že vlastník vozidla pozbývá své vlastnické právo k vozidlu, protože ho nabývá někdo jiný – ten, s nímž vlastník uzavírá zcizovací smlouvu k vozidlu (viz více o zcizení v kapitole druhé). Havlan považuje toto oprávnění za charakteristický rys vlastnického práva „vyššího řádu“.<sup>80</sup>

---

<sup>80</sup> HAVLAN, P. *Veřejné vlastnictví v právu a společnosti*. Praha: C. H. Beck, 2008, 306 s. ISBN 978-80-7179-617-6. str. 12

### 3.4 Nabytí vlastnického práva ke zcizenému automobilu

Za nabytí vlastnického práva ke zcizenému automobilu se považuje situace, kdy se vlastníkem vozidla stává někdo, kdo jím předtím nebyl, protože jím byl někdo jiný.<sup>81</sup> Jde o tzv. derivativní (odvozený) způsob nabytí vlastnického práva k vozidlu, kdy se toto právo převádí od předchozího vlastníka vozidla na nového vlastníka (viz více v podkapitole 2.4). Ve své podstatě je nabytí vlastnického práva ke zcizenému vozidlu změnou, kdy se mění subjekty vlastnického práva.

Pod pojmem způsob nabytí je nutno chápat právní důvod, tj. titul, díky němuž subjekt nabývá vlastnické právo ke zcizenému vozidlu – a jím je zcizovací/převodní smlouva k vozidlu. Předmětem zcizovací smlouvy je zcizovaný automobil (resp. jím je vlastnické právo k vozidlu, které se převádí). K nabytí vlastnického práva dochází za předpokladu souladu projevů vůle zcizitele a nabyvatele, přičemž tento soulad je spatřován v uzavření zcizovací smlouvy.

Zcizovací smlouva k vozidlu zároveň vyjadřuje, že mezi zcizitelem vozidla a nabyvatelem vozidla vznikl závazkový právní vztah (vztah inter partes), jehož obsahem jsou relativní práva a povinnosti. Zcizovací smlouva je tak i právním důvodem vzniku relativních práv a povinností mezi zcizitelem vozidla a nabyvatelem vozidla.

Jednotlivé typy smluv, jimiž se nabývá vlastnické právo ke zcizenému automobilu, byly již předloženy (podkapitola 2.5 – právní důvody zcizení), přičemž smlouva kupní je považována za nejčastěji uzavíraný typ smlouvy, pomocí níž se nabývá vlastnické právo k vozidlu. Přijetím nové právní úpravy soukromého práva odpadla dvoukolejnost úpravy smluvních nabývacích titulů vlastnického práva, což dříve činilo kolikrát podstatné problémy (smluvní nabývací tituly byly dříve totiž upraveny jak ObčZ, tak i ObchZ)

V souvislosti s nabytím vlastnického práva ke zcizenému vozidlu je nezbytné dodat, že žádný právní předpis v ČR neumožňuje, aby toto právo bylo nabyto

---

<sup>81</sup> FIALA, J.; KINDL, M. a kol. *Občanské právo hmotné*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 650 s. ISBN 978-80-7380-228-8. str. 193

protiprávním přisvojením si cizího vozidla (zejména trestným činem).<sup>82</sup> Dále se při nabývání vlastnického práva k vozidlu uplatňuje právní zásada „*nemo plus iuris ad alium transferre potest, quam ipse habet*“ = nikdo nemůže na druhého převést více práv – nicméně tato zásada neplatí absolutně a je v určitých zákonem daných případech prolomena (o tom později).

### 3.4.1 Okamžik nabytí vlastnického práva ke zcizenému automobilu

Díky konsenzuálnímu principu převodu vlastnického práva, na kterém stojí NOZ, se vlastnické právo ke zcizenému automobilu, jakožto věci individuálně určené a nezapsané ve veřejném seznamu, nabývá již okamžikem účinnosti samotné zcizovací smlouvy za předpokladu, že si strany nesjednají něco jiného (viz § 1099 NOZ: „*Vlastnické právo k věci určené jednotlivě se převádí už samotnou smlouvou k okamžiku její účinnosti, ledaže je jinak ujednáno nebo stanoveno zákonem.*“). Takovým sjednání něčeho jiného může být např. dohoda stran při uzavírání kupní smlouvy, že vlastnické právo k automobilu, jenž je předmětem koupě, přejde na kupujícího až zaplacením kupní ceny (tj. tzv. výhrada vlastnického práva – § 2132 NOZ).

Znamená to, že samotná účinnost zcizovací smlouvy vede k věcněprávní změně – tj. k samotnému převodu vlastnického práva k vozidlu (tj. ke změně subjektů v osobách vlastníků automobilu). Zcizovací smlouva má tak obligační účinky a i věcné.

Důvodová zpráva k NOZ odůvodňuje zavedení konsenzuálního principu převodu tím, že se tak ctí ústavní princip svobody jednotlivce, který se promítá v soukromém právu v podobě zásady autonomie vůle, podle které vznikají subjektivní práva a povinnosti projevem vůle stran (tj. samotným uzavřením zcizovací smlouvy), přičemž se poskytuje stranám prostor, aby samy rozhodly, zda nabytí vlastnického práva k vozidlu dle smlouvy odloží na později nebo zda jej nějak podmíní (např. předáním vozidla).

---

<sup>82</sup> ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné 1.* 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 459 s. ISBN 978-80-7357-468-0. str. 283

NOZ se tak odklání od předešlé právní úpravy, která naopak vycházela z principu tradice, jenž byla vyjádřena v §133 odst. 1 ObčZ (*„Převádí-li se movitá věc na základě smlouvy, nabyvá se vlastnictví převzetím věci, není-li právním předpisem stanoveno nebo účastníky dohodnuto jinak.“*). Princip tradice spočíval v tom, že k úplnému dovršení převodu vlastnického práva k automobilu bylo zapotřebí vedle právního důvodu (titulu) i způsob (modus). Zcizovací smlouva měla pouze tzv. obligační/závazkověprávní účinky – zavazovala zcizitele, aby nějakým dalším právem uznaným způsobem převedl vlastnické právo k vozidlu na nabyvatele a naopak nabyvateli zakládala právo na převod. Za právně uznaný způsob se považovala tzv. tradice – tj. předání a převzetí vozidla (již od dob římského práva se převzetí věci nazývá tradice – traditio). O tomto hovoří např. Knap: *„Způsob (modus) nabytí vlastnictví na základě smlouvy o převodu vlastnictví se u věci movitých a nemovitých podstatně liší. U movitostí jím je další právní úkon (odevzdání). I odevzdání je totiž právní úkon, takže k převodu vlastnictví smlouvou je zapotřebí dvou právních úkonů (smlouvy obligační a odevzdání, které může mít charakter dvoustranného právního úkonu anebo popř. jednostranného prohlášení.“*<sup>83</sup>

Je třeba ovšem poznamenat, že i tehdy bylo účastníkům zcizovací smlouvy týkající se vozidla dovoleno se odchýlit od principu tradice a zvolit si princip konsenzuální (§ 133 odst. 1 ObčZ) – viz např. tento judikát Nejvyššího soudu ČR: *„Účastníci se však mohou dohodnout i tak, že kupující se stane vlastníkem věci dříve, než mu bude předmět koupě odevzdán; v takovém případě k převodu vlastnictví dojde nikoliv předáním věci, nýbrž v okamžiku, který účastníci v kupní smlouvě sjednali. Pokud se tedy účastníci kupní smlouvy takto dohodnou, může prodávající věc, kterou pronajal či zapůjčil třetí osobě, prodat bez faktického předání kupujícímu, který je srozuměn s tím, že věc převezme až po skončení práva třetí osoby věc užívat.“*<sup>84</sup>

I přesto, že NOZ uplatňuje konsenzuální princip převodu vlastnického práva k vozidlu, tradice je právně relevantní při vícenásobném postupném převodu téhož

---

<sup>83</sup> KNAPP, V. O převodu vlastnictví smlouvou. *Ad Notam*. 1995, č. 3. s. 49

<sup>84</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.3.2003, sp. zn. 25 Cdo 1232/2001

automobilu.<sup>85</sup> V praxi dochází totiž i k případům, kdy k jednomu a tomu samému vozidlu je uzavřeno převodcem několik převodních smluv s různými osobami. Pro tyto případy se aplikuje § 1100 odst. 1 („*Převede-li strana postupně uzavřenými smlouvami různým osobám vlastnické právo k věci nezapsané ve veřejném seznamu, nabývá vlastnické právo osoba, které převodce vydal věc nejdříve. Není-li nikdo takový, nabývá vlastnické právo osoba, s níž byla uzavřena smlouva, která nabyla účinnosti jako první.*“) – pozn. automobil je věc, která se nezapisuje do veřejného seznamu (viz dále).

### **3.5 Vlastnické právo ke zcizenému automobilu a registr silničních vozidel**

Registr silničních vozidel (dále v textu jen registr) byl zaveden zákonem č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších novel (dále v textu jen zákon č. 56/2001 Sb.)

Registr je neveřejným seznamem i přesto, že původním záměrem zákonodárce bylo vytvořit takovou evidenci vozidel, která by měla veřejnoprávní charakter a stala by se dokumentací srovnatelnou s katastrem nemovitostí.<sup>86</sup> Neveřejnost registru je dána v § 4 odst. 3 zákona č. 56/2001 Sb., kde je psáno, že k nahlížení a pořizování opisů či výpisů je oprávněn pouze ten, kdo prokáže právní zájem.

Registr je seznam evidující silniční motorová vozidla, přípojná vozidla a provozovatele těchto vozidel, do kterého se zapisují údaje o vlastníku, provozovateli (není-li totožný s osobou vlastníka), technických parametrech vozidla aj. Pravidla týkající se registru jsou dále poté i upravena vyhláškou

---

<sup>85</sup> HULMÁK, M. Závazky z právních jednání [cit. 23.7.2012]. In: *Sborník přednášek ze Semináře k novému občanskému zákoníku pro zástupce krajů*. Codexis Academia [právní informační systém]

<sup>86</sup> Důvodová zpráva k vládnímu návrhu č. 666/0 zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích ze dne 11.7.2000



Ministerstva dopravy a spojů č. 243/2001 Sb., o registraci vozidel, ve znění pozdějších novel (dále v textu jen vyhláška č. 243/2001 Sb.).

Registr je „systém evidence silničních motorových vozidel, jehož hlavním účelem je zajistit, aby na pozemních komunikacích byla provozována pouze vozidla splňující předepsané technické podmínky a s uzavřeným pojištěním odpovědnosti z jejich provozu. Registrace vozidla nemá sama o sobě žádné právní následky v oboru soukromého práva, především práva vlastnického, třebaže osoba vlastníka vozidla se v registru eviduje.“<sup>87</sup> Z uvedeného vyplývá, že vlastníkem vozidla je, ať již v registru registrovaného či nikoli, osoba, která nabyla a má vlastnické právo k němu dle pravidel občanského práva. Změna údajů o vlastníkově v registru nemá žádný vliv na samotný převod vlastnického práva k vozidlu (zápis nemá konstitutivní účinky). Změna údajů pouze osvědčuje již nastalou právní skutečnost (tj. zcizení vozidla). Nabytí vlastnického práva ke zcizenému vozidlu tak není vázáno na okamžik změny údajů o vlastníkově v registru, není-li tak dohodnuto stranami přímo ve smlouvě.

Zákon ukládá povinnost zciziteli a nabyvateli vozidla iniciovat provedení změny údajů o vlastníkově v registru ve lhůtě 10-ti pracovních dnů od vzniku skutečnosti rozhodné pro změnu (§12 zákona č. 56/2001 Sb.). Nesplnění této povinnosti ovšem není považováno za přestupek a není to nikterak sankcionováno. Na druhou stranu je jedině v zájmu zcizitele i nabyvatele, aby provedli změnu, neboť registr slouží jako evidence poskytující informace orgánům veřejné moci, které jsou považovány za pravdivé, není-li prokázán opak.<sup>88</sup>

Vlastník vozidla totiž odpovídá za to, že vozidlo je pojištěné (tzn., že je na vozidlo uzavřena tzv. smlouva o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla; jde o zákonné pojištění – nelze ho nemít nesjednané). Tuto povinnost vlastníku ukládá § 3 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla) ve znění pozdějších novel. Ústavní soud konstatoval, že povinnost uzavřít pojistnou

---

<sup>87</sup> Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 19.1.2005, sp. zn. 4 As 26/2003-59

<sup>88</sup> srov. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 16.7.2013 sp. zn. I. ÚS 2906/12-1

smlouvu je jednoznačně uložena vlastníku vozidla.<sup>89</sup> V případě nesplnění této povinnosti je vlastník vozidla např. peněžně sankcionován.

Naopak nabyvatel by měl mít zájem provést změnu např. z hlediska toho, aby mu popř. vozidlo nebylo odňato orgánem činným v trestním řízení (tj. Policií ČR) z důvodu ohlášení odcizení vozidla – viz např. usnesení Ústavního soudu ČR: „Dle ustanovení § 4 odst. 4 písm. a) zákona č. 56/2001 Sb., se do registru silničních vozidel zapisuje vlastník (název, sídlo a identifikační číslo, jde-li o právnickou osobu nebo fyzickou osobu podnikatele; jméno, příjmení, rodné číslo, místo trvalého nebo povoleného pobytu, popřípadě adresa místa pobytu při udělení azylu, jde-li o fyzickou osobu). Takové údaje jednoznačně definují osobu, které svědčí vlastnické právo, tedy toho, o jehož právu na věc není pochyb.“<sup>90</sup>

### 3.5.1 Vlastník a provozovatel vozidla

Vlastník vozidla a provozovatel vozidla jsou osoby, které se zapisují do registru (a rovněž i do „malého a velkého technického průkazu“). Zpravidla je provozovatelem vozidla sám vlastník, ale je možné, aby provozovatelem byla osoba odlišná od vlastníka. V tomto případě je z právního hlediska nutné rozlišovat oba dva pojmy nejen např. pro účely odpovědnosti z provozu vozidla, ale i co se týče převodu vlastnického práva k vozidlu.

To, že vlastník a provozovatel vozidla nemusí být jedna a ta samá osoba, předkládá např. zákon č. 56/2001 Sb. ve svém § 2 odst. 16, kde je řečeno, že provozovatelem je „fyzická osoba s místem trvalého pobytu nebo s místem povoleného pobytu v ČR nebo právnická osoba se sídlem v ČR, která vlastním jménem provozuje silniční vozidlo a je současně vlastníkem silničního vozidla a nebo je vlastníkem silničního vozidla oprávněna k provozování silničního vozidla“.

Dále např. i zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších novel,

<sup>89</sup> Nález Ústavního soudu ČR ze dne 23.8.2012 sp. zn. II. ÚS 561/12-1

<sup>90</sup> Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 20. 8. 2008, sp. zn. IV.ÚS 691/08-1

uvádí, že provozovatelem vozidla může být někdo jiný než vlastník – viz § 2 písm. b) tohoto zákona: „*Provozovatel vozidla je vlastník vozidla nebo jiná fyzická nebo právnická osoba zmocněná vlastníkem k provozování vozidla vlastním jménem.*“

Vlastníkem vozidla je ten, kdo má k vozidlu vlastnické právo. A jedině tato osoba může vlastnické právo k vozidlu převést/zcizit, popř. své oprávnění zcizit vlastnické právo k vozidlu může „propůjčit“ někomu jinému tím, že ho zplnomocní ke zcizení vozidla.

Provozovatel vozidla (za předpokladu, že není současně vlastníkem vozidla) naopak nemůže zcizit automobil (resp. vlastnické právo k němu), jelikož mu vlastnické právo k vozidlu nepřísluší; přísluší mu pouze určité/á oprávnění, které/á mu byla vlastníkem vozidla „propůjčena“ na základě smlouvy mezi ním a vlastníkem. Judikatura ČR vnímá provozovatele tak, že je jím ten, kdo má právní a současně faktickou možnost užívat vozidlo, tedy sám organizuje provoz k plnění jeho funkcí a účelu.<sup>91</sup> Provozovatel vozidla odpovídá za vozidlo. Podotýkám, že údaj o provozovateli vozidla evidovaný v registru (stejně jako údaj o vlastníkovi vozidla evidovaný v registru) se nemusí shodovat se skutečným stavem. Změna údajů o provozovateli rovněž podléhá oznamovací povinnosti.

### **3.6 Vlastnické právo ke zcizenému vozidlu a technický průkaz vozidla**

Technický průkaz vozidla definuje ustanovení § 2 písm. e) vyhlášky č. 243/2001 Sb. jako „*doklad, kterým se osvědčují schválení technické způsobilosti vozidla k provozu na pozemních komunikacích, údaje o vlastníku a provozovateli vozidla, údaje o provedených technických změnách na vozidle a změnách v registru silničních vozidel a údaje o provedených technických prohlídkách vozidla, pokud této technické prohlídce podléhá. Tento průkaz je veřejnou listinou.*“ Ze zákona č. 56/2001 Sb. dále vyplývá, že do technického průkazu se zapisují i zástavní práva k vozidlu (viz § 9 odst. 2. zákona č. 56/2001 Sb.)

---

<sup>91</sup> Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. 5. 1999, sp. zn. 25 Co 558/98. Soudní rozhledy, 2000, č. 3. s. 76

Otázkou je, zda technický průkaz vozidla prokazuje či neprokazuje vlastnické právo k vozidlu. K dané otázce se vyjádřil několikrát jak Nejvyšší soud ČR, tak i Ústavní soud ČR, přičemž nepanuje shodný názor. Lze spíše říci, že nepanoval, protože se k této poměrně diskutabilní otázce vyjádřil naposledy Ústavní soud ČR<sup>92</sup> tak, že nepopírá názor Nejvyššího soudu ČR, že technický průkaz nelze považovat za listinu s plnou jistotou prokazující vlastnické právo k vozidlu, nicméně že i při neexistenci plné jistoty o vlastnickém právu k vozidlu platí stále pravidlo plynoucí z pojmu veřejná listina – tedy, že platí domněnka (byť vyvratitelná) o pravdivosti údajů uvedených na veřejné listině.

Nejvyšší soud ČR je totiž toho názoru, že technický průkaz je sice veřejnou listinou, která osvědčuje vedle technických parametrů a způsobilosti vozidla k provozu též údaje o vlastníkovi (a nepopírá, že tyto údaje zpravidla mohou být důležitou indicií), ale že není možné ho považovat za doklad, který by jednoznačně a spolehlivě prokazoval vlastnické právo k vozidlu (za takový doklad Nejvyšší soud ČR považuje např. kupní či darovací smlouvu).<sup>93</sup>

Tento názor Nejvyšší soud ČR opírá zejména o svůj rozsudek ze dne 30. 8. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1426/2004, v němž judikoval, že při registraci vozidla (poznámám: neplést si se změnou údajů o vlastníkovi v registru) nejsou správní orgány zajišťující registraci vozidel povinny ověřovat, zda osoba přihlašující vozidlo do registru je jeho skutečným vlastníkem, protože zákon neukládá žadateli o registraci povinnost doložit doklady prokazující jakým způsobem nabyl vlastnické právo k vozidlu (správní orgány to ani nesmějí ověřovat, protože by jinak překročily svoji mez stanovenou zákonem a porušily by tak ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústavu ČR, ve znění pozdějších novel, přesněji řečeno čl. 2 odst. 3).

Nejvyšší soud ČR argumentuje i tím, že sám zákon předpokládá, že záznam v registru, tím pádem i v technickém průkazu vozidla, po určitou dobu nemusí odpovídat skutečnosti – poukazuje na ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 56/2001 Sb. To ukládá povinnost podat žádost o zápis změny údaje o vlastníkovi v registru

---

<sup>92</sup> Nález Ústavního soudu ČR ze dne 16.7.2013, sp. zn. I. ÚS 2906/12-1

<sup>93</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 11. 2007, sp. zn. 32 Odo 1411/2005

do 10-ti pracovních dnů od vzniku skutečnosti, která zakládá změnu tohoto údaje (pozn. lhůta navíc není mnohdy respektována).

Ústavní soud ČR se naopak staví k charakteru technického průkazu tak, že *"...otázku vlastnických práv k vozidlu lze určit rychle a jednoduše, neboť vlastnictví k vozidlu podléhá registraci příslušnými orgány státu a je prokazováno veřejnou listinou (technickým průkazem, osvědčením o registraci vozidla) ..."* (viz např. nález ze dne 23. 8. 2012, sp. zn. II. ÚS 1463/11 nebo nález ze dne 23. 8. 2012, sp. zn. II. ÚS 561/12-1 či usnesení ze dne 11. 3. 2008, sp. zn. III. ÚS 812/06).

Ústavní soud ČR v daném nálezu<sup>94</sup> poukazuje na rozsudky Nejvyššího soudu ČR, čímž vyjadřuje, že koneckonců sám Nejvyšší soud ČR judikoval, že údaje o vlastníkovu uvedené v technickém průkazu vozidla se mají považovat za pravdivé, neboť jde o veřejnou listinu. Jde o rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 1.3.2011, sp. zn. 28 Cdo 614/2009, v němž je uvedeno: *„Technický průkaz je veřejnou listinou, což znamená pouze tolik, že se údaje v něm uvedené považují za pravdivé, není-li prokázán opak.“*, a dále jím je rozsudek ze dne 11.4.2007, sp. zn. 21 Cdo 694/2006, ve kterém je řečeno: *„Technický průkaz silničního motorového vozidla je veřejnou listinou a musí být chráněn ochrannými prvky proti padělání ... jde o doklad, jehož smyslem (účelem) je osvědčovat (obsahovat) zákonem a jinými právními předpisy stanovené údaje o silničním motorovém vozidle, k němuž byl příslušným orgánem vydán (vystaven), a to formou veřejné listiny, tj. listiny, která dokládá pravdivost toto, co je v ní uvedeno, není-li prokázán opak.“*

Technický průkaz vozidla je mimochodem potřeba považovat za součást vozidla, k němuž byl vystaven, neboť pouze ve spojení s vozidlem má technický průkaz vozidla právní význam. Uvedené judikoval Nejvyšší soud ČR<sup>95</sup>, přičemž své stanovisko odůvodňuje tak, že technický průkaz by sice mohl být považován za samostatnou movitou věc, neboť jím je listina (ovladatelný hmotný předmět), ale že na druhou stranu musí být přihlédnuto k tomu, že technický průkaz nemá vlastní užitnou hodnotu, protože jde o doklad, jehož smyslem je osvědčovat zákonem a jinými právními předpisy stanovené údaje o vozidle, k němuž byl

<sup>94</sup> tj. v Nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 16.7.2013, sp. zn. I. ÚS 2906/12-1

<sup>95</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.4.2007, sp. zn. 21 Cdo 694/2006

příslušným orgánem vydán. Nejvyšší soud ČR v daném rozhodnutí poukazuje např. na § 11 vyhlášky č. 243/2001 Sb., dle kterého se musí vydat nový technický průkaz k vozidlu v případě jeho ztráty nebo zničení – vyjadřuje tím, že vozidlo není plně funkční (tj. trpí funkční újmou), pokud je používáno bez technického průkazu.

## **4. KDYŽ JE AUTOMOBIL ZCIZEN OSOBOU NEOPRÁVNĚNOU**

Zcizení automobilu neoprávněnou osobou znamená, že je činěno ze strany zcizitele právní jednání, kde předmět tohoto jednání (tj. vlastnického právo k vozidlu) není právně možný – není tak splněna náležitost předmětu právního jednání (viz podkapitola 2.7.4).

### **4.1 Kdo je neoprávněnou osobou?**

Jak bylo řečeno dříve v této práci: oprávnění zcizit vozidlo (resp. oprávnění zcizit vlastnické právo k němu) má jeho vlastník, jelikož toto oprávnění je integrální součástí vlastnického práva k vozidlu. Vlastník vozidla toto své dispoziční oprávnění popř. může „propůjčit“ někomu jinému, tím že ho zplnomocní ke zcizení vozidla.

Osoba, které svědčí oprávnění zcizit vlastnické právo k vozidlu (může to tedy být vlastník i nevlastník vozidla), je tzv. osobou oprávněnou. Naopak osobou neoprávněnou je:

- ten, který vlastníkem vozidla není, a ani mu nepřísluší oprávnění převést vlastnické právo k vozidlu (tzv. nevlastník)
- a dále i ten, který sice vlastníkem vozidla je, ale jeho oprávnění zcizit vlastnické právo k vozidlu je omezeno (např. díky smlouvě zástavní, smlouvě o předkupním právu, exekučnímu příkazu, společnému jmění manželů aj.)

Určitá zvláštnost je dána u poctivého držitele vozidla (více o něm v podkapitole 4.2.1.2). O takovém držiteli, i přesto že je osobou neoprávněnou, by se dalo pomyslně říci, že je osobou oprávněnou z hlediska § 996 NOZ („*Poctivý držitel smí v mezích právního řádu věc držet a užívat ji, ba ji i zničit nebo s ní i jinak nakládat, a není z toho nikomu odpovědný.*“) – toto ustanovení říká, že poctivý

držitel může vozidlo zcizit (tj. prodat, darovat, směnit apod.), v pravém slova smyslu ho ovšem nezczizuje, protože ve skutečnosti k němu nemá vlastnické právo<sup>96</sup> (pozn. právní následek zcizení je převod vlastnického práva – viz podkapitola 2.4). „*Oprávněný držitel má právo na takovou dispozici s věcí, při které nedochází ke změně vlastnického práva. Pokud oprávněný držitel věc prodá, může nabyvateli vzniknout jen právo oprávněné držby, nikoliv právo vlastnické.*“<sup>97</sup>

## 4.2 Následek: nabyvatel vozidla se stává jen jeho držitelem

Při zcizení vlastnického práva k automobilu se uplatňuje římská právní zásada „*nemo plus iuris ad alium transferre potest, quam ipse habet*“ = nikdo nemůže na druhého převést více práv, než kolik sám má (údajným autorem je Domitius Ulpianus). Borsík uvádí, že toto stěžejní pravidlo soukromého práva vzniklo spojením a zevšeobecněním dvou formulací, které se uplatňovaly v justiniánském právu: „*Traditio nihil amplius transferre debet vel potest ad eum qui accipit, quam est apud eum qui tradit.*“ (Odevzdáním věci není možné převést více práv tomu, kdo věc obdrží, než má odevzdávající.) a „*Id, quod nostrum est sine facto nostro ad alium transferri non potest.*“ (To, co je naše, nelze bez našeho jednání převést na jiného.)<sup>98</sup>

V souladu s uvedenou zásadou to znamená následující: aby bylo převedeno vlastnické právo k vozidlu, musí být převodce vozidla osobou oprávněnou k jeho převodu; v opačném případě je výsledkem to, že nedochází k transferu (převodu) vlastnického práva k vozidlu a nabyvatel vozidla se stává jen jeho držitelem (o držiteli vozidla více v podkapitole 4.2.1), přičemž se po uplynutí určité doby může stát vlastníkem vozidla (tj. vlastnické právo k vozidlu vydrží – více v podkapitole 4.2.2).

Tato zásada tak vyjadřuje nejen pravidlo, že vlastnické právo k vozidlu nemůže být převedeno bez vůle vlastníka vozidla, ale i pravidlo, že sám vlastník vozidla

<sup>96</sup> srov. SPÁČIL, J. Může oprávněný držitel převést vlastnictví k věci?. *Právní rozhledy*. 2000, č. 9

<sup>97</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.8.2000, sp. zn. 22 Cdo 536/2000

<sup>98</sup> BORSÍK, D. Nadobudnutie vlastníctva od neoprávneného jako prejav ochrany dobrej viery v komparatívnom súkromnom práve. *Právní rozhledy*. 2013, č. 7. s. 240



musí být oprávněn k jeho převodu (tzn., že nesmí být jeho oprávnění zcizit vlastnické právo k vozidlu omezeno).

To, že bylo vozidlo zcizeno neoprávněnou osobou, vede k jakési pomyslné (podotýkám: opravdu pomyslné; vysvětleno v další větě) duplicitě vlastnického práva k vozidlu – vlastnické právo k vozidlu původnímu vlastníkovi nezaniká, jelikož vozidlo nebylo zcizeno z jeho vůle (tj. případy zcizení nevlastníkem) nebo bylo zcizeno z jeho vůle, ale vlastník nebyl oprávněn vozidlo zcizit (tj. jeho oprávnění bylo omezeno), a zároveň nabyvatel vozidla žije v domnění (má dobrou víru), že k němu získal vlastnické právo (jde ovšem o pouhou držbu). Vlastnické právo k jednomu a tomu samému vozidlu nemůžou mít dvě osoby (popř. vícero osob), nejsou-li spoluvlastníky – viz např. náleží Ústavního soudu ČR ze dne 12.9.1996, sp. zn. IV. ÚS 35/96: „*K jedné a téže věci nemůže mít vlastnické právo více osob, nejde-li o spoluvlastnictví.*“ nebo rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.5.2003, sp. zn. 22 Cdo 382/2002: „*Je vyloučeno, aby vlastnické právo k celé věci mělo více osob, které nejsou jejími spoluvlastníky. Mimo právní režim spoluvlastnictví nelze nabýt vlastnické právo k již existující věci, aniž by současně zaniklo vlastnické právo jejímu dosavadnímu vlastníku, a naopak, vlastník věci, která nadále existuje, nemůže pozbýt vlastnictví k ní, aniž by jej současně nabyla osoba jiná.*“ či rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.5.2011, sp. zn. 25 Cdo 755/2009: „*Nelze (mimo právní režim spoluvlastnictví) nabýt vlastnické právo k již existující věci, aniž by současně zaniklo vlastnické právo jejímu dosavadnímu vlastníku.*“

Na druhou stranu, výše uvedená zásada neplatí absolutně – v určitých situacích je prolomena, což znamená, že následek je jiný než ten, který byl výše popsán. Následkem tedy není to, že nabyvatel vozidla se stává jen jeho držitelem (a popř. vlastníkem po uplynutí určité doby); následkem je, že se nabyvatel vozidla, i přestože bylo zcizeno neoprávněnou osobou, stává okamžitě jeho vlastníkem a původní vlastník vozidla okamžitě ztrácí k němu vlastnické právo (o tomto více v podkapitole 4.3).

## 4.2.1 Držitel automobilu

Držitelem vozidla může být:

- sám vlastník vozidla
- ten, kdo v dobré víře spoléhá na to, že je vlastníkem vozidla, ačkoliv jím ve skutečnosti není
- oprávněná osoba z věcného břemene či jiného majetkového práva
- osoba, která odcizila vozidlo či ho od vlastníka vylákala lstí

NOZ z tohoto důvodu rozeznává držitele vozidla **řádného a neřádného, poctivého a nepoctivého** a rovněž i **pravého a nepravého**. Předchozí právní úprava rozlišovala držitele vozidla pouze jako oprávněného či neoprávněného. Důvodová zpráva k NOZ uvádí, že toto dělení nepostačuje, neboť nereflektuje odlišné právní postavení držitelů, kteří mají různá práva a povinnosti vzhledem k tomu, že nabyli držbu za různých okolností – tj. na základě platného právního důvodu, v poctivém přesvědčení nebo potajmu či lstí.

Pro problematiku vlastnického práva ke zcizenému vozidlu je významný druhý uvedený případ držitele vozidla – tj. ten, kdo v dobré víře spoléhá na to, že je vlastníkem vozidla, ačkoliv jím ve skutečnosti není. Takovýto držitel vozidla se chová jako jeho vlastník, ale ve skutečnosti vlastnickým právem k vozidlu nedisponuje, neboť na něj nebylo převedeno (nejčastější příčinou nepřevedení je právě to, že zcizitel byl neoprávněnou osobou). Vzhledem k tomu, že se takovýto držitel chopil vozidla s úmyslem ho mít jako vlastník – jde o držitele vlastnického práva k vozidlu (viz § 989 NOZ: „*Vlastnické právo drží ten, kdo se věci ujal, aby ji měl jako vlastník.*“). Tento držitel je poctivý, pravý a zpravidla i řádný (řádým ovšem nemusí být – viz vysvětlení v následující podkapitole).

### 4.2.1.1 Řádný a neřádný držitel automobilu

Řádná držba je upravena v § 991 NOZ:

*„Držba je řádná, pokud se zakládá na platném právním důvodu. Kdo se ujme držby bezprostředně, aniž ruší cizí držbu, nebo kdo se ujme držby z vůle předchozího držitele nebo na základě výroku orgánu veřejné moci, je řádným držitelem.“*

Podstatou řádné držby je platný právní důvod (titul). V případě zcizeného vozidla je právním důvodem zcizovací smlouva k vozidlu. Aby tato zcizovací smlouva ovšem byla platným právním důvodem, musí být platná (tzn., že musí mít veškeré náležitosti stanovené zákonem jak pro právní jednání, tak i pro samotný druh zcizovací smlouvy; náležitosti pro právní jednání byly předloženy v podkapitole 2.7). Díky platné zcizovací smlouvě je držitel vozidla považován za řádného držitele.

Eliáš uvádí, že tato držba je spojena s vlastnickým právem, že je to vlastníková držba.<sup>99</sup> Je pravda, že nejčastěji půjde o držbu vlastníkem vozidla, ale díky tomu, že zcizovací smlouva k vozidlu nemusí pokaždé vést k nabytí vlastnického práva k vozidlu, může jít i o držbu nevlastníkem vozidla. Příkladem je třeba koupě vozidla od neoprávněného, kdy kupní smlouva je s ohledem na § 1760 NOZ („Skutečnost, že strana nebyla při uzavření smlouvy oprávněna nakládat s tím, co má být podle smlouvy plněno, sama o sobě neplatnost smlouvy nevyvolává.“) sice platná, ale nejsou naplněny podmínky § 1109 a násl. NOZ (tj. nabytí vlastnického práva od neoprávněného) pro převod vlastnického práva k vozidlu.<sup>100</sup>

#### 4.2.1.2 Poctivý a nepoctivý držitel automobilu

Poctivá držba je vymezena v § 992 odst.1 NOZ:

*„Kdo má z přesvědčivého důvodu za to, že mu náleží právo, které vykonává, je poctivý držitel. Nepoctivě drží ten, kdo ví nebo komu musí být z okolností zjevné, že vykonává právo, které mu nenáleží.“*

Poctivý držitel vozidla je ve své podstatě držitelem, který byl dříve (ObčZ) označován jako oprávněný, což potvrzuje i Eliáš: „*Taková držba se dosud označovala jako oprávněná – ale držitel v tomto případě vykonává právo, které mu nenáleží, proto lze těžko mluvit o oprávněné držbě.*“<sup>101</sup> Poctivým držitelem vozidla se rozumí takový držitel, který má dobrou víru, že mu náleží vlastnické

<sup>99</sup> ELIÁŠ, K. Úprava věcných práv v novém občanském zákoníku [cit. 24.10.2012]. In: *Sborník přednášek z odborné konference Právo ve veřejné správě 2012*. Codexis Academia [právní informační systém]

<sup>100</sup> BEZOUŠKA, P.; PIECHOWICZOVÁ, L. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. Olomouc: ANAG, 2013, 375 s. ISBN 978-80-7263-819-2. str. 136

<sup>101</sup> ELIÁŠ, K. a kol. *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 315 s. ISBN 978-80-7478-013-4. str. 193

právo k vozidlu, protože „přesvědčivým důvodem“ je míněna dobrá víra (k tomu, že přesvědčivý důvod = dobrá víra, se vyjadřuje např. Balarin či Tégl<sup>102</sup>). Poctivý držitel vozidla je tedy v dobré víře, že mu vozidlo patří, jakkoli je právní stav jiný. O dobré víře je více řečeno v podkapitole 4.2.1.2.1

To, že NOZ nemluví o dobré víře, ale o „poctivosti“ držitele, považuje např. Tégl za ne příliš vhodné – ve svém článku uvádí: „*Užití uvedeného výrazu v souvislosti s držbou v sobě totiž implikuje představu jakéhosi morálního rozměru držby, resp. držení, přičemž o něco takového zde zdaleka nejde. Poctivostí se zde má jistě rozumět subjektivní dobrá víra, tedy nevědomost držitele o nedostatku vlastního práva. Nepoctivostí potom není nic jiného než zlá víra, která je zde promítnuta ve své nejpřísnější podobě (mala fide je ten, kdo věděl, nebo musel vědět).*“<sup>103</sup> Tégl tak vyjadřuje, že tu vlastně nejde o „poctivost“ v běžném slova smyslu; že pojem poctivý v § 992 odst. 1 NOZ znamená něco jiného než v obecné řeči.

§ 995 NOZ uvádí, kdy poctivý držitel vozidla přestává být poctivým – tj. např. v okamžiku, kdy mu je doručena žaloba, která napadá jeho poctivou držbu (např. žaloba na vydání vozidla). Okamžik doručení žaloby je ovšem rozhodný jen za předpokladu, že bude žalobě vyhověno. Toto ustanovení koresponduje s judikaturou ČR – ta vyslovila, že „*dobrá víra, která je dána se zřetelem ke všem okolnostem, zaniká v okamžiku, kdy se držitel seznámil se skutečnostmi, které objektivně musely vyvolat pochybnost o tom, že jmu věc patří nebo že je subjektem práva, jehož obsah vykonává.*“<sup>104</sup>

Poctivost držitele vozidla má význam v tom, že je např. předpokladem pro řádné vydržení vlastnického práva k vozidlu (viz § 1089 NOZ) nebo pro oprávnění držitele nakládat s vozidlem stejně jako vlastník (viz § 996 NOZ) nebo díky ní může držitel v určitých případech okamžitě nabýt vlastnické právo k vozidlu (viz §1109 a násl. NOZ).

---

<sup>102</sup> BALARIN, J. Poznámky k (absenci) principu dobré víry v návrhu občanského zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 1-2. s. 25-34; TÉGL, P. K úpravě dobré víry v návrhu nového občanského zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 1-2. s. 35-42

<sup>103</sup> TÉGL, P. K úpravě dobré víry v návrhu nového občanského zákoníku. *Bulletin advokacie*, 2011, č. 1-2

<sup>104</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.5.2002, sp. zn. 22 Cdo 1843/2000

#### 4.2.1.2.1 Dobrá víra držitele automobilu ve vlastnické právo k němu

V žádném českém právním předpise není dobrá víra legálně definována, a tak ji vymezuje odborná literatura a judikatura. Například právní slovník ji definuje takto: „*V dobré víře není ten, kdo věděl (rozpoznal), nebo se zřetelem k okolnostem případu vědět měl, jaký je právní stav.*“<sup>105</sup> Dále např. Hurdík popisuje dobrou víru tak, že jde o „*zásadně nezaviněnou nevědomost o právních nedostatcích určitého právního stavu.*“<sup>106</sup> Nebo Knappová definuje dobrou víru jako „*právní předpoklad, že subjekt práva při svém jednání vychází z objektivně zdůvodnitelného osobního přesvědčení, že jedná po právu, resp., že právo, které vykonává, mu patří.*“<sup>107</sup> K dobré víře se vyjádřil také i Nejvyšší soud ČR, který vyslovil: „*Dobrá víra nabyvatele je jeho vnitřním přesvědčením o tom, že nejedná bezprávně, když si určité právo nebo určitou věc přisvojuje.*“<sup>108</sup> A nakonec např. Zapletal říká, že dobrá víra spočívá buď v nevědomosti o neoprávněnosti jednání, nebo v přesvědčení o jeho oprávněnosti, příp. v kombinaci obojího.<sup>109</sup>

Dobrá víra je tak vnímána především jako vnitřní psychický stav, jako osobní přesvědčení držitele vozidla o existenci právních skutečností, které by jinak měly za následek vznik vlastnického práva k vozidlu (resp. jde o přesvědčení držitele vozidla o neexistenci skutečností, které by bránily vzniku vlastnického práva k vozidlu).

Vzhledem k tomu, že vnitřní přesvědčení držitele nemůže být samo o sobě předmětem dokazování (předmětem dokazování totiž mohou být pouze okolnosti vnějšího světa), je třeba otázku, zda držitel vozidla je či není v dobré víře, že mu přísluší vlastnické právo k vozidlu, nutně vždy posuzovat objektivně ve vztahu k okolnostem případu. To znamená, že se posuzuje, jestli se může racionálně uvažující člověk při zachování běžné míry opatrnosti, kterou lze od něj spravedlivě požadovat, za daných okolností nacházet v dobré víře, že mu náleží

---

<sup>105</sup> HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 3.vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1481 s. ISBN 978-80-7400-059-1. str. 151

<sup>106</sup> HURDÍK, J. *Zásady soukromého práva*. Brno: Masarykova univerzita, 1998, 168 s. ISBN 80-210-2001-6. str. 123

<sup>107</sup> KNAPP, V. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek II. Díl třetí: závazkové právo*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2002, 631 s. ISBN 80-86395-36-7. str. 39

<sup>108</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 8. 1987, sp. zn. 3 Cz 42/87

<sup>109</sup> ZAPLETAL, J. Zásada dobré víry a její uplatnění v soukromém právu. *Právní rozhledy*. 2006, č. 2

vlastnické právo k vozidlu. Uvedené potvrzuje např. Nejvyšší soud ČR: „*Posouzení, je-li držitel v dobré víře či nikoli, je třeba vždy hodnotit objektivně a nikoli pouze ze subjektivního hlediska (osobního přesvědčení) samotného účastníka. Je třeba vždy brát v úvahu, zda držitel při běžné (normální) opatrnosti, kterou lze s ohledem na okolnosti a povahu daného případu po každém požadovat, neměl, resp., nemohl mít důvodné pochybnosti o tom, že mu věc nebo právo patří.*“<sup>110</sup> (obdobně např. i usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.1.2011, sp. zn. 22Cdo 877/2009, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5.8.2011, sp. zn. 22 Cdo 394/2010, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.8.2011, sp. zn. 22 Cdo 1037/2010).

#### **4.2.1.2.1 Objektivní okolnosti podporující dobrou víru držitele automobilu v jeho vlastnické právo k vozidlu**

Z výše uvedeného vyplývá, že objektivními okolnostmi se myslí okolnosti, z nichž lze dovést dobrou víru držitele vozidla, že mu automobil patří. Takovými okolnostmi jsou zpravidla okolnosti, které se týkají zcizovací smlouvy k vozidlu a které svědčí o poctivosti nabytí, tedy tzv. titul uchopení se držby.<sup>111</sup> Nejvyšší soud ČR vyslovil názor, že „*dobrá víra oprávněného držitele se musí vztahovat k právnímu důvodu vzniku věcného práva, který však nemusí být platný a nemusí ani existovat.*“<sup>112</sup> To samé judikoval Nejvyšší soud ČR i v jiném svém rozhodnutí, kde uvedl: „*Oprávněná držba se nemusí nutně opírat o existující právní důvod; postačí, aby tu byl domnělý právní důvod (titulus putativus). Jde tedy o to, aby držitel byl se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že mu takový právní titul svědčí.*“<sup>113</sup>

Neexistuje žádný taxativní výčet objektivních okolností, které svědčí o poctivosti nabytí. O jakýsi obecný výčet se pokouší např. Kotásek ve svém článku<sup>114</sup> – za okolnosti svědčící o dobré víře považuje: způsob a charakter obchodu, místo jeho

<sup>110</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.1.2000, sp. zn. 22 Cdo 1253/99

<sup>111</sup> viz např. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.3.1998, sp. zn. 3 Cdon 395/96 nebo Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.10.2010, sp. zn. 25 Cdo 1627/2008

<sup>112</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.6.2012, sp. zn. 30 Cdo 822/2012

<sup>113</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.4.2013, sp. zn. 22 Cdo 2659/2011

<sup>114</sup> KOTÁSEK, J. K nabytí od nevlastníka. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2005, č. 2. s. 134

uzavření a způsob plnění, obvyklé postupy v praxi, majetkové poměry obou stran smlouvy, legitimaci převodce a sociální postavení účastníků.

Z judikatury však vyplývá, že lze spravedlivě po držiteli zcizeného vozidla žádat, aby při jeho zcizování vnímal určité okolnosti, protože jde o takové okolnosti, které zpravidla mívají vypovídací hodnotu o tom, že zcizitel vozidla je nebo není oprávněn k jeho zcizení. Jde o okolnosti, které mohou vyvrátit dobrou víru držitele (které mohou znamenat, že držitel „měl a mohl“ vědět, že zcizitel vozidla není oprávněn ke zcizení), protože typicky nastávají u vozidel, ke kterým se váže nějaké právo třetích stran. Jde např. o chybějící či nevydaný technický průkaz vozidla, o chybějící klíč k vozidlu nebo o technický průkaz, kde je záznam o právu třetí osoby (př. zástavní právo k vozidlu), nebo v technickém průkazu není uveden zcizitel jako vlastník a zcizitel nedisponuje ani žádnou listinou prokazující vlastnické právo k vozidlu nebo oprávnění ho zcizit, může jít i o nesoulad údajů zapsaných v technickém průkazu vozidla s faktickým stavem (číslo motoru, barva vozidla apod.)<sup>115</sup> aj.

Na druhou stranu v určitých případech nevydání technického průkazu vozidla hned nemusí znamenat, že držitel vozidla nebyl při zcizení v dobré víře – viz např. spor<sup>116</sup>, který se dostal před Nejvyšší soud ČR. V daném sporu žalovaná strana (autobazar CARS BAD s.r.o) argumentovala, že žalobkyně (paní Z. J.), která se po ní domáhala vydání technického průkazu k vozidlu, nebyla v době koupě vozidla v dobré víře, neboť jí prodejce vozidla (autobazar CARSIN s.r.o.) předal automobil bez technického průkazu. Nejvyšší soud ČR rozhodl daný spor tak, že se ztotožnil se závěrem odvolacího soudu (jím byl Krajský soud v Plzni), který vyřkl následující: *„To, že vozidlo bylo žalobkyni předáno v den uzavření kupní smlouvy s tím, že účastníci sjednali ve smlouvě a ve faktuře, že velký technický průkaz prodejce předá až po zápisu žalobkyně v registru vozidel, shledal odvolací soud jako postup zcela standardní i s ohledem na to, že i odvolacímu soudu je z jeho činnosti známo, že tímto způsobem běžně postupují prodejci vozidel, když z jejich strany jde o poskytnutí dnes zcela obvyklé služby pro zákazníka. Odvolací soud dospěl k závěru, že ujednání o způsobu předání technického průkazu nevybočovalo ze zavedené praxe při prodeji vozidel, a nebylo důvodu, aby*

---

<sup>115</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.2.2008, sp. zn. 33 Odo 908/2006

<sup>116</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.5.2013, sp. zn. 23 Cdo 1774/2011

*uvedené vyvolalo u žalobkyně pochybnosti o vlastnictví k vozidlu. I za situace, že by si žalobkyně technický průkaz vyžádala při přebírání předmětu koupě, nebylo by z něj patrné, kdo je vlastníkem předmětného vozidla, neboť je obchodní praxí, že technický průkaz neoznačuje žádného vlastníka.“*

#### **4.2.1.3 Právý a nepravý držitel automobilu**

Pravá držba je zakotvena v § 993 NOZ:

*„Neprokáže-li se, že se někdo vetřel v držbu svémocně nebo že se v ni vloudil potajmu nebo lstí, anebo že někdo usiluje proměnit v trvalé právo to, co mu bylo povoleno jen výprosou, jde o pravou držbu.“*

Nepravým držitelem vozidla je zloděj nebo ten, který vozidlo od jiného vylákal lstivě apod. Nepravý držitel vozidla je zároveň i nepoctivým držitelem, protože tím, že vozidlo získal lstí, násilím apod., nemá dobrou víru, že je vlastníkem vozidla,<sup>117</sup> což znamená, že takovýto držitel vozidla nemůže nabýt vlastnické právo k vozidlu vydržením. Dokonce ani dědic nepravého držitele vozidla, byť by byl v dobré víře, že vozidlo jeho předchůdci právem patřilo, nemůže k němu nabýt vlastnické právo vydržením.

#### **4.2.2 Nabytí vlastnického práva k automobilu vydržením**

Držitel vozidla, který vykonává vlastnické právo k vozidlu v oprávněném domnění, že mu toto právo náleží (tj. poctivý držitel), jej může získat po uplynutí zákonem stanovené doby – vydrží ho (pokud teda jej nezíská již dříve – více v podkapitole 4.3). Právě oná „poctivost“ je předpokladem pro vydržení – ostatně jak judikoval Nejvyšší soud ČR např. ve svém rozsudku<sup>118</sup>: *„Předpokladem vydržení práva je skutečnost, že držitel je se zřetelem ke všem okolnostem v dobré víře, že mu věc nebo právo náleží.“* Držitel vozidla musí být po celou vydržecí dobu v dobré víře, že mu náleží vlastnické právo k vozidlu. Vydržení slouží

---

<sup>117</sup> TÉGL, P. Věcná práva II. – Držba [cit. 23.7.2012]. In: *Sborník přednášek ze Semináře k novému občanskému zákoníku pro zástupce krajů*. Codexis Academia [právní informační systém]

<sup>118</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.10.2010 sp. zn. 25 Cdo 1627/2008



k tomu, aby byl uveden do souladu dlouhodobý faktický stav se stavem právním; hojí zejména vady nebo nedostatek zeizovací smlouvy. Jádrem pravidel, které se týkající vydržení vlastnického práva k automobilu, je zakotveno v § 1089 – 1098 NOZ.

Vlastnické právo k vozidlu může držitel dle NOZ vydržet buď **řádně**, nebo **mimořádně** (mimořádné vydržení ObčZ neznal), přičemž se pro oba dva typy vydržení vyžaduje pravá držba. Eliáš zdůvodňuje zavedení mimořádného vydržení takto: „NOZ zavádí také mimořádné vydržení. To je případ, kdy někdo věc drží tak dlouho, že je důvod uznat jeho vlastnictví, právě s ohledem na to, že byl příslušný stav velmi dlouho v klidu.“<sup>119</sup>

Držitel vozidla k němu řádně vydrží vlastnické právo (tzn., že se stane jeho vlastníkem), pokud jeho nepřerušovaná držba trvá po dobu tří let (viz § 1091 odst. 1 NOZ), přičemž se do vydržecí doby započítává i doba řádné a poctivé držby předchůdce držitele (viz § 1092 NOZ). A další podmínkou pro řádné vydržení vlastnického práva k vozidlu je, aby se držba zakládala na právním důvodu, který by jinak postačil ke vzniku vlastnického práva k vozidlu, pokud by náleželo převodci vozidla nebo kdyby bylo zřízeno oprávněným (viz § 1090 odst. 1 NOZ). Pokud držitel vozidla není schopen prokázat právní důvod, na kterém se jeho držba zakládá, může i přesto k němu získat vlastnické právo po uplynutí 6-ti let – jde o tzv. mimořádné vydržení (viz § 1095 NOZ).

Důležité je v případě mimořádného vydržení poukázat na § 3066 NOZ, v němž je stanoveno, že do doby rozhodné pro mimořádné vydržení se započte i doba, po kterou měl držitel vozidlo nepřetržitě v držbě i před nabytím účinnosti NOZ. Je zde ale dána podmínka – že tato doba neskončí dříve než uplynutím dvou let ode dne nabytí účinnosti NOZ (tj. od 1.1.2014).

V souvislosti s vydržením je vhodné poukázat na rozsudek Nejvyššího soudu ČR<sup>120</sup>, ve kterém se soud zabýval řetěžením – tj. tím, že na počátku řetězce stálo

---

<sup>119</sup> ELIÁŠ, K. Úprava věcných práv v novém občanském zákoníku [cit. 24.10.2012]. In: *Sborník přednášek z odborné konference Právo ve veřejné správě 2012*. Codexis Academia [právní informační systém]

<sup>120</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16.9.2013, sp. zn. 22 Cdo 2761/2012

vlastnické právo původního vlastníka, poté následovala dlouhodobá a s dobrou vírou spojená držba předmětu vlastnického vztahu jinou osobou, přičemž došlo k vydržení, a naposledy nastal přechod vlastnictví na právního nástupce. Soud v daném rozhodnutí judikoval následující: *„Samotné nabytí vlastnického práva vydržením u právního předchůdce účastníka, který se v soudním řízení domáhá určení svého vlastnického práva, nezakládá bez dalšího závěr o vlastnickém právu takového účastníka. Jestliže soudy učiní závěr, že vlastnické právo nabytí vydržením právní předchůdce účastníka, který se určení svého vlastnického práva domáhá, je závěr o vlastnickém právu takového účastníka podmíněn uvedením právní skutečnosti (smlouva, vydržení, nabytí v rámci dědického řízení apod.), na základě které vlastnické právo následně od svých právních předchůdců, kteří je vydrželi, nabytí.“* Nejvyšší soud ČR tím vyjádřil, že princip řetězení není automatismus, který působí „sám od sebe“. To, že právní předchůdce účastníka, jenž se v soudním řízení domáhá určení svého vlastnického práva, nabytí vydržením vlastnické právo, ještě neznamená, že toto vlastnické právo náleží účastníkovi. Musí zde být nějaký legální titul (tj. nejčastěji smlouva), na jehož základu účastník vlastnické právo následně od svého právního předchůdce, který jej vydržel, získá. To samé bylo řečeno např. i v rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.11.2012, sp. zn. 22 Cdo 1484/2011.

### **4.3 Následek: nabyvatel vozidla se okamžitě stává jeho vlastníkem**

V praxi dochází velmi často k situacím, kde nabyvatel vozidla není schopen objektivně přezkoumat převodcovu oprávnění zcizit automobil. Z tohoto důvodu dříve zmíněná zásada „nikdo nemůže na druhého převést více práv, než kolik sám má“ je prolomena institutem „nabytí od neoprávněného“. To znamená, že je připuštěno, aby se nabyvatel vozidla stal okamžitě (tj. v okamžiku převodu vlastnického práva k vozidlu) jeho vlastníkem, i přestože jednal s někým, kdo nebyl oprávněn k němu převést vlastnické právo. Vzhledem k tomu, že v praxi je vozidlo zcizeno nejčastěji tzv. nevlastníkem, jsou následující strany psány tímto směrem.

### 4.3.1 Ochrana vlastnického práva vs. ochrana dobré víry

Ono totiž tím, že je vozidlo zcizeno nevlastníkem, dochází ke kolizi dvou základních právních principů: na jedné straně stojí princip ochrany vlastnického práva a na druhé straně je jím princip ochrany práv nabytých v dobré víře.<sup>121</sup> Ústavní soud ČR judikoval, že tento střet je nutné řešit tak, aby byla zachována určitá rovnováha : „*Jelikož princip ochrany dobré víry nového nabyvatele působí proti principu ochrany vlastnického práva původního vlastníka, je nutno najít praktickou konkordanci mezi oběma protikladně působícími principy tak, aby zůstalo zachováno maximum z obou, a není-li to možné, pak tak, aby výsledek byl slučitelný s obecnou představou spravedlnosti.*“<sup>122</sup>

Pokud by se tedy trvalo při každém zcizení vozidla na tom, že zcizitel musí být vždy a za všech okolností oprávněnou osobou, aby došlo k nabytí vlastnického práva k vozidlu na straně nabyvatele (tj. lpělo by se na výše zmíněné zásadě), nebylo by respektováno výše uvedené vyjádření Ústavního soudu ČR. Tégl např. uvádí, že by tím došlo „*k absolutnímu narušení právní jistoty účastníků občanskoprávních vztahů.*“<sup>123</sup>

### 4.3.2 Obecně k institutu „nabytí od neoprávněného“

Institut „nabytí od neoprávněného“ poskytuje ochranu poctivému nabyvateli vozidla a zároveň zohledňuje situaci původního vlastníka, kterému bylo vozidlo odcizeno – je tak možno říci, že tento institut je jakýmsi spravedlivým a akceptovatelným kompromisem (srov. judikát výše zmíněný: v podkapitole 4.3.1).

Tento institut vytváří fikci, že došlo k nabytí vlastnického práva k vozidlu od oprávněného. Následkem je, že vlastnické právo k automobilu je původnímu vlastníku odejmuto, i přestože nebyl účasten převodního úkonu na nového nabyvatele, tím dochází k zásahu do jeho vlastnického práva, proto je nutné ctít

---

<sup>121</sup> PETR, B. Zásada „*nemo plus iuris ad alium transfere potest anim ipse habet*“ a problematika nabývání od nevlastníka. *Právní rozhledy*. 2012, č. 20. s. 696

<sup>122</sup> Nález Ústavního soudu ČR ze dne 11.5.2011, sp. zn. II. ÚS 165/11

<sup>123</sup> TÉGL, P. Ochrana poctivého nabyvatele při nabývání vlastnického práva od nevlastníka k movitým věcem nezapsaným ve veřejných seznamech. *Ad notam*. 2007, č. 2. s. 45

názor Ústavního soudu ČR<sup>124</sup>, že při nabývání vlastnického práva k vozidlu od nevlastníka musí být otázka dobré víry nabyvatele vozidla posuzována velmi přísně. Institut ovšem počítá i s tím, že vozidlo může být původnímu vlastníku svémocně odňato (tj. např. ukradeno), proto i přes dobrou víru nabyvatele vozidla se původnímu vlastníku neodejme jeho vlastnické právo k vozidlu (viz více v následujících podkapitolách).

O dobré víře bylo psáno v podkapitole 4.2.1.2.1 – z důvodu duplicity tak o ní zde není hovořeno znovu. Je ovšem nutné upozornit na to, že dobrá víra nabyvatele vozidla se v tomto případě (tj. u institutu nabytí od neoprávněného) vztahuje na oprávnění převodce převést vlastnické právo k vozidlu (tzn., že nabyvatel vozidla se nemusí domnívat, že převodce je vlastníkem vozidla, ale postačí, je-li přesvědčen o tom, že je oprávněn vlastnické právo k němu převést) a posuzuje se k okamžiku, ve kterém by nabyvatel vozidla vlastnické právo k němu jinak nabyl, nebýt skutečnosti, že převodce není oprávněný k převodu. To je praktické z toho hlediska, že v praxi dochází k situacím, kdy zástupce vlastníka vozidla převede vozidlo na základě plné moci, kterou vlastník předtím odvolal, ale nabyvatel vozidla o odvolání plné moci nevěděl a vědět nemohl. V této situaci bude dobrá víra nabyvatele chráněna. Rovněž doplním to, co uvádí důvodová zpráva NOZ k institutu „nabytí od neoprávněného“: „*Dobrá víra se posuzuje, jak se výslovně zdůrazňuje pro mimořádný charakter této úpravy, vzhledem ke všem okolnostem, což mj. zahrnuje posouzení, zda se nabyvatel ujal držby věci.*“ Vaněk ovšem k tomuto dodává, že „*z důvodové zprávy ani z textu NOZ neplyne, že ujmoutí se držby by bylo (nutnou) podmínkou pro to, aby byl nabyvatel v dobré víře. V případě, že nedochází k nabytí držby věci, bude zřejmě možno dobrou víru nabyvatele dovodit z jiných skutečností.*“<sup>125</sup>

Účelem tohoto institutu je chránit dobrou víru nabyvatele vozidla pouze v případě absence převodcova oprávnění převést vlastnické právo k vozidlu. Dobrá víra nabyvatele vozidla tedy nemůže zhojit jakékoliv jiné právní nedostatky, v jejichž důsledku nabyvatel vozidla k němu nezíská vlastnické právo<sup>126</sup> (tzn., že nemůže

<sup>124</sup> Nález Ústavního soudu ČR ze dne 26.8.2003, sp. zn. I. ÚS 437/02

<sup>125</sup> VANĚK, J. Nabytí vlastnického práva od neoprávněného podle nového občanského zákoníku. *Právní rozhledy*. 2014, č. 2. s. 46

<sup>126</sup> DOBROVOLNÁ, E. Nabytí vlastnického práva od neoprávněného ve srovnání s rakouským právem. *Právní rozhledy*. 2013, č. 10. s. 351

zhojit jiné náležitosti, které jsou potřeba pro právní jednání – tj. pro zcizení, resp. pro zcizovací smlouvu; o náležitostech právního jednání bylo psáno v podkapitole 2.7 a násl.). Uvedené potvrdil Nejvyšší soud ČR např. ve svém rozsudku<sup>127</sup>, ve kterém sice řešil otázku nedostatku právní osobnosti na straně převodce (jím byla neexistující s.r.o.) ve spojitosti s již neplatným právním ustanovením (tj. § 446 ObchZ), nicméně není pochyb, že i v současnosti (tj. v době existence nové právní úpravy) by Nejvyšší soud ČR dospěl ke stejnému řešení, a to i v případě jiných právních nedostatků, jenž by způsobily neplatnost smlouvy o převodu vlastnického práva k vozidlu. V daném rozsudku Nejvyšší soud ČR judikoval toto: *„Ustanovení § 446 dopadá na případy jiného druhu; totiž na situace, kdy prodávající převádí na kupujícího neoprávněně cizí věc (ve vlastnictví třetí osoby). I zde se předpokládá, že kupní smlouva – byť se týkala cizí věci – byla uzavřena mezi k tomu způsobilými subjekty, tedy, že způsobilostí mít práva a povinnosti (právní subjektivitou) je nadán jak kupující, tak prodávající. Užití § 446 obch. zák. je tedy vyloučeno, je-li kupní smlouva neplatná proto, že kupující nebo prodávající právní subjektivitu vůbec neměl.“*

V neposlední řadě je třeba uvést to samé, co uvedl např. Tégl ve svém článku<sup>128</sup> – tj. to, že takto nabyté vlastnické právo k vozidlu, stejně jako vydržení, se považuje za originární (původní) způsob nabytí vlastnického práva, protože při takovém převodu chybí vlastnické právo převodcovo, a proto od něj nemůže být odvozeno ani vlastnické právo nabyvatelovo. To samé (jen trochu jinak podáno) uvádí i důvodová zpráva k § 1109 NOZ: *„Nabyvatel totiž nabývá vlastnické právo od osoby, která není oprávněna vlastnické právo převést, byť se tak děje způsobem, který jinak běžně k převodu věci do vlastnictví slouží.“* To má praktický dopad na práva třetích osob, které mají popř. nějaká práva ke zcizenému vozidlu – ta totiž nepřechází na nového nabyvatele vozidla.

Kotásek vyjadřuje, že institut „nabytí od neoprávněného“ obsahuje obecnou úpravu vycházející ze staré, i když modifikované, germánské zásady: *„Wo du deinen Glauben gelassen hast, da sollst du ihn suchen.“* (Kde jsi nechal víru, tam ji máš hledat).<sup>129</sup>

<sup>127</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2002, sp. zn. 29 Cdo 342/2000

<sup>128</sup> TÉGL, P. Některé teoretické problémy nabývání od neoprávněného. *Právní rozhledy*. 2009, č. 10, s. 343

<sup>129</sup> KOTÁSEK, J. K nabytí od nevlastníka. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2005, č. 2, s. 133

### 4.3.3 Nabytí vlastnického práva k automobilu dle § 1111 NOZ

V § 1111 NOZ je zakotveno toto:

*„Získal-li někdo movitou věc za jiných okolností, než které stanoví § 1109 nebo 1110, stane se vlastníkem věci, pokud prokáže dobrou víru v oprávnění převodce převést vlastnické právo k věci. To neplatí, pokud vlastník prokáže, že věc pozbyl ztrátou nebo činem povahy úmyslného trestného činu.“*

Dle této generální klauzule může nabyvatel zcizeného vozidla k němu nabytí vlastnické právo za předpokladu splnění těchto podmínek:

- měl dobrou víru v oprávnění převodce, kterou prokáže
- vozidlo bylo zcizeno za situace, která nespadá pod § 1109 či 1110 NOZ
- a automobil původní vlastník nepozbyl ztrátou nebo činem povahy úmyslného trestného činu, a pokud tomu tak je, tak to neprokáže

Důkazní břemeno ohledně dobré víry nabyvatele vozidla v oprávnění převodce převést vlastnické právo k vozidlu leží na nabyvateli vozidla. Tento paragraf explicitně stanovuje to, co se dříve v režimu ObchZ dovozovalo pouze výkladem, zejména judikaturním – tj. to, že v případě sporu o určení vlastnického práva k vozidlu mezi původním vlastníkem a nabyvatelem je povinen dobrou víru prokázat nabyvatel vozidla. Např. Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku ze dne 28. 1. 2010, sp. zn. 29 Cdo 852/2009, vyslovil: *„Důkazní břemeno ohledně dobré víry kupujícího při nabytí vlastnického práva od nevlastníka podle ustanovení § 446 obch. zák. nese vždy sám kupující.“* (obdobně se vyjádřil i např. v rozsudku ze dne 28. 11. 2007, sp. zn. 32 Odo 1411/2005 nebo v rozsudku ze dne 12. 12. 2007, sp. zn. 32 Cdo 44/2007).

Na dobrou víru nabyvatele vozidla však nebude brán ohled, pokud původní vlastník vozidla prokáže, že vozidlo pozbyl ztrátou nebo činem povahy úmyslného trestného činu. V tom případě přichází v úvahu jediná možnost obrany nabyvatele vozidla – a tou je to, že by namítal vydržení vlastnického práva k vozidlu (důkazní břemeno týkající se vydržení leží ovšem na něm).

#### 4.3.4 Nabytí vlastnického práva k automobilu dle § 1110 NOZ

§ 1110 NOZ stanovuje:

*„Získal-li někdo v dobré víře za úplatu použitou movitou věc od podnikatele, který při své podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku obchoduje takovými věcmi, vydá ji vlastníku, který prokáže, že věc pozbyl ztrátou nebo že mu věc byla odňata svémocně a že od ztráty nebo odnětí věci uplynuly nejvýše tři roky.“*

Toto ustanovení se týká jen případů, kdy je zcizován ojetý automobil autobazarem, protože v daném ustanovení se jasně hovoří o použité movité věci od podnikatele, jenž při své podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku obchoduje s takovými věcmi.

Dle tohoto ustanovení se nabyvatel ojetého vozidla stává jeho vlastníkem, jestliže jsou splněny následující podmínky:

- za automobil zaplatil (tzn., že nemůže jít o darování),
- byl v dobré víře
- a automobil původní vlastník nepozbyl ztrátou nebo mu nebylo svémocně odňato, a pokud tomu tak bylo, tak ve lhůtě tří let od pozbytí ztrátou či svémocného odnětí to neprokáže

Z uvedeného jasně vyplývá, že nabyvatel vozidla, které je ojeté a bylo zcizeno od autobazaru, je po určitou dobu v nejistotě, protože jeho dobrá nemá v tomto případě žádný význam. Pokud se totiž objeví původní vlastník vozidla, který prokáže, že vozidlo pozbyl ztrátou nebo mu bylo odňato svémocně (tzn., že nemusí jít o čin povahy úmyslného trestného činu; daná formulace má širší význam než formulace v § 1111 NOZ) a že od odnětí či ztráty neuplynuly více než tři roky (tzn., že předmětem dokazování není dobrá víra nabyvatele vozidla), pak je nabyvatel vozidla povinen takovému vlastníku vydat vozidlo, i přestože byl v dobré víře v oprávnění převodce převést vlastnické právo k vozidlu. Po uplynutí tří let však již původní vlastník vozidla ztrácí veškeré své nároky a vlastníkem se definitivně stává nabyvatel vozidla (to je i logické vzhledem k tomu, že po třech letech lze vlastnické právo k vozidlu vydržet).

### 4.3.5 Nabytí vlastnického práva k automobilu dle § 1109 NOZ

V § 1109 NOZ je uvedeno:

*„Vlastníkem věci se stane ten, kdo získal věc, která není zapsána ve veřejném seznamu, a byl vzhledem ke všem okolnostem v dobré víře v oprávnění druhé strany vlastnické právo převést na základě řádného titulu, pokud k nabytí došlo*

- a) ve veřejné dražbě,*
- b) od podnikatele při jeho podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku,*
- c) za úplatu od někoho, komu vlastník věc svěřil,*
- d) od neoprávněného dědice, jemuž bylo nabytí dědictví potvrzeno,*
- e) při obchodu s investičním nástrojem, cenným papírem nebo listinou vystavenými na doručitele, nebo*
- f) při obchodu na komoditní burze.“*

Zcizeného automobilu se týkají případy uvedené pod písmenem b), c) a d). Poměrně důležitý je případ uvedený pod písmenem c), protože vyjadřuje, že vlastník vozidla musí být obezřetný v tom, komu svoje vozidlo svěří. Je přitom lhostejné z jakého právního titulu vlastník vozidlo svěří jinému (př. úschova, pronájem, výpůjčka, zástava apod.), podstatné je to, že ho odevzdal vědomě a dobrovolně (o svěření vozidla se tak nejedná, pokud bylo vozidlo vylákáno podvodně). Jak vyjadřuje Bezoušková: *„Vlastník může s věcí v rámci právního řádu dle libosti nakládat, nezasahuje-li do práv třetích osob. Vlastník nese i riziko ztráty vlastnického práva. Než dobrovolně předá věc jinému do držby, je v jeho zájmu posoudit, nakolik je tato osoba spolehlivá a důvěryhodná. K takovému zjištění je totiž lépe vybaven nežli případný nabyvatel, který získá věc od držitele.“*<sup>130</sup>

Zmíněný paragraf stanovuje, že se nabyvatel zcizeného vozidla stává jeho vlastníkem, i přestože převodce nebyl oprávněnou osobou, pokud:

- vozidlo bylo zcizeno v uvedených případech,
- nabyvatel byl vzhledem ke všem okolnostem v dobré víře v oprávnění druhé strany vlastnické právo k vozidlu převést,
- existuje řádný titul, na základě kterého nabyvatel vlastnické právo ke zcizenému vozidlu nabyt (tj. zcizovací smlouva k vozidlu).

---

<sup>130</sup> BEZOUŠKOVÁ, L. Nabytí vlastnického práva k movité věci od neoprávněného podle německé právní úpravy a návrhu občanského zákoníku. *Právní rozhledy*. 2009, č. 7. s. 247



Co se týče dobré víry nabyvatele vozidla, tak ta je v těchto případech presumována (tj. dobrá víra nabyvatele vozidla se předpokládá). To je významné v tom, že v případě sporu nabyvatel vozidla neprokazuje svoji dobrou víru, ale je na původním vlastníkovi vozidla, aby prokázal, že nabyvatel neměl dobrou víru v oprávnění převodce. Jinými slovy to znamená, že se původní vlastník vozidla domůže jeho vydání pouze, pokud se mu podaří prokázat, že nabyvatel vozidla věděl o tom, že vozidlo zcizuje neoprávněný, nebo o tom vzhledem ke všem okolnostem vědět musel – tj. nebyl v dobré víře. Pokud původní vlastník toto neprokáže, může jedině požadovat náhradu škody vůči neoprávněnému převodci.

Privilegium tohoto ustanovení rovněž spočívá v tom, že nabyvatel může získat vlastnické právo i k vozidlu, které původní vlastník pozbyl nedobrovolně (tzn., že mu bylo např. ukradeno).

#### **4.4 Spor mezi původním vlastníkem a poctivým držitelem**

To, že vozidlo bylo zcizeno nevlastníkem, má mnohdy za následek soudní spor mezi původním vlastníkem vozidla a poctivým držitelem vozidla, kdy zpravidla podává původní vlastník proti poctivému držiteli tzv. reivindikační žalobu (též označována jako žaloba vindikační či žaloba na vydání věci) – umožňuje mu to ustanovení § 1040 NOZ: „*Kdo věc neprávem zadržuje, může být vlastníkem žalován, aby ji vydal.*“ Touto žalobou se původní vlastník domáhá, aby mu bylo vydáno vozidlo z titulu jeho vlastnického práva; domáhá se, aby držiteli byla uložena povinnost mu vydat vozidlo. Žalovaný (tj. doposud poctivý držitel vozidla) zpravidla argumentuje tím, že vlastnické právo k vozidlu přísluší jemu, což znamená, že v řízení o reivindikační žalobě (tj. v tzv. řízení petitorním) je nutné v rámci předběžné otázky posoudit komu přísluší vlastnické právo k vozidlu, aby mohlo být vydáno skutečnému vlastníku.

Původní vlastník bude v žalobě ovšem úspěšný, pokud prokáže své vlastnické právo k vozidlu (tj. že existuje právní skutečnost, díky které nabyl vlastnické právo k vozidlu) a rovněž pokud prokáže, že nebyly splněny předpoklady k nabytí od neoprávněného (u skutkové podstaty § 1109 NOZ) nebo že vozidlo pozbyl ztrátou či svémocným odnětím, přičemž od té doby neuplynuly více jak tři roky (u

skutkové podstaty § 1110 NOZ) nebo že vozidlo pozbyl ztrátou či činem povahy úmyslného trestného činu (u skutkové podstaty § 1111 NOZ). V opačném případě (tj. ve sporu bude neúspěšný) se může jedině obrátit na nepoctivého převodce, po kterém může nárokovat náhradu škody.

V situaci, kdy původní vlastník vozidlo nepozbyl ztrátou, nebylo mu odňato svémocně nebo činem povahy úmyslného trestného činu, má držitel vozidla lepší postavení – je chráněna jeho dobrá víra v oprávnění převodce vlastnické právo k vozidlu převést, kterou ovšem v určitých případech musí prokázat. Není proto již možné se řídit např. názorem Nejvyššího soudu ČR, který vyslovil ve svém rozsudku ze dne 28.7.2003, sp. zn. 22 Cdo 1836/2002 – tj.: *„Otázka, zda nabyvatel byl v dobré víře ohledně vlastnického práva prodávajícího, může mít vliv jen na posouzení oprávněnosti jeho držby; jako námitka proti vlastnické žalobě je však právně nevýznamná.“*<sup>131</sup>

Držitel vozidla může rovněž popř. namítat, že došlo u něho k nabytí vlastnického práva k vozidlu vydržením (o vydržení bylo již pojednáno v podkapitole 4.2.2), přičemž na něm leží důkazní břemeno – on musí prokázat okolnosti vydržení, nemůže se dovolávat presumpce své dobré víry, kterou stanovuje § 994 NOZ (*„Má se za to, že držba je řádná, poctivá a pravá.“*). Na uvedené upozorňuje Spáčil ve svém článku<sup>132</sup>, v němž se právě mj. zabývá i presumpcí dobré víry držitele vyplývající z § 994 NOZ. Spáčil vyslovuje názor, že uplatnění presumpce se bude lišit dle právní situace, přičemž *„ten, kdo se bude dovolávat vydržení, bude povinen uvést a prokázat okolnosti, za nichž držbu nabyl, a ze kterých se podává jeho poctivost, přičemž presumpce poctivé držby se uplatí jen v pochybnostech.“* U prokazování vydržení rovněž platí následující pravidlo: *„Pokud účastník, který vydržení uplatňuje, sám jeho podmínky splnil, je nadbytečné zabývat se i oprávněností držby, popřípadě vydržením jeho předchůdců.“*<sup>133</sup>

Pokud držitel vozidla bude ve sporu s původním vlastníkem neúspěšný, může se po neoprávněném převodci domáhat vydání bezdůvodného obohacení (zpravidla jde o kupní cenu vozidla), které mu vzniklo tím, že na držitele nepřevedl

<sup>131</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.7.2003, sp. zn. 22 Cdo 1836/2002

<sup>132</sup> SPÁČIL, J. Poctivá držba v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*. 2013, č. 2. s. 68

<sup>133</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.5.2002, sp. zn. 22 Cdo 1843/2000

vlastnické právo k vozidlu, protože to bylo předmětem jejich zcizovací smlouvy k vozidlu. Platí pravidlo, že nárok účastníka smlouvy na vrácení kupní ceny z neplatné smlouvy je nárokem podmíněným ze zákona povinností vrátit druhému účastníkovi to, co se získalo za kupní cenu, jejíhož vrácení se kupující domáhá. Jde o vzájemný (synallagmatický) závazek, kdy držitel by měl oproti vrácení kupní ceny vozidla vrátit neoprávněnému převodci ono vozidlo, které bylo navráceno původnímu vlastníku<sup>134</sup>. Judikatura ovšem vyslovila názor, že „účastník neplatné smlouvy, který koupil odcizenou věc, splní povinnost vrátit plnění přijaté z neplatné smlouvy podle ustanovení § 457 odst. 1 obč. zák. také tehdy, jestliže vydá věc poškozenému. Činí tak totiž za toho, kdo věc poškozenému odcizil a prodal.“<sup>135</sup>

## 4.5 Jak tomu bylo před účinností NOZ

Za dob staré právní úpravy (tj. za dob ObčZ a ObchZ) bylo nabytí od neoprávněného řešeno poměrně neuspokojivě, což považoval např. Bezoušek<sup>136</sup> za jeden z velkých nedostatků právní úpravy. Tehdejší právní řád nelogicky vytvořil dvě skupiny obdobných případů, ale každou z nich řešil zcela jinak. Nabýt vlastnické právo k vozidlu, které zcizila neoprávněná osoba, bylo dle pravidel ObčZ téměř nemožné (výjimku tvořil např. § 486 ObčZ: „Kdo v dobré víře něco nabyl od nepravého dědice, jemuž bylo dědictví potvrzeno, je chráněn tak, jako by to nabyl od oprávněného dědice.“), naproti tomu § 446 ObchZ umožňoval nabýt vlastnické právo k neoprávněně zcizenému vozidlu („Kupující nabývá vlastnické právo i v případě, kdy prodávající není vlastníkem prodávaného zboží, ledaže v době, kdy kupující měl vlastnické právo nabýt, věděl nebo vědět měl a mohl, že prodávající není vlastníkem a že není ani oprávněn zbožím nakládat za účelem jeho prodeje.“). Dané ustanovení mohlo být aplikováno i na neobchodní vztahy díky § 262 odst. 1 ObchZ („Strany si mohou dohodnout, že jejich závazkový vztah, který nespadá pod vztahy uvedené v § 261, se řídí tímto zákonem. ...“), což vedlo k tomu, že § 446 byl spíše zneužíván.

<sup>134</sup> Na danou problematiku poukazoval např. KINDL, M. Peripetie Nabývání vlastnictví (od nevládníků). *Právní rozhledy*. 1998, č. 5. s. 237-238

<sup>135</sup> Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.9.2003, sp. zn. 33 Odo 776/2002-180

<sup>136</sup> BEZOUŠEK, P. Návrh občanského zákoníku a jeho místo mezi evropskými kodexy. *Právní rozhledy*. 2008, č. 19. s. 693 a násl.

Dohoda o volbě práva sloužila k jakémusi zajištění nabyvatele vozidla pro případ, že by zcizitel nebyl oprávněn vlastnické právo k vozidlu převést, přičemž sám Ústavní soud ČR konstatoval, že *„již samotná existence takové dohody může v určitých jednotlivých případech vyvolávat pochybnosti o jejím účelu a důvodech jejího uzavření.“*<sup>137</sup>

---

<sup>137</sup> Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 20.8.2001, sp. zn. IV. ÚS 112/01

## **5. ZÁVĚR**

Práce předložila, že zcizení vozidla je potřeba chápat v souvislosti s právním jednáním, jehož následkem je relativní zánik a vznik vlastnického práva, které se k vozidlu váže – tzv. převod. Převést vlastnické právo k vozidlu (tj. učinit zcizení) smí jen osoba oprávněná – tj. osoba, které svědčí oprávnění zcizit vlastnické právo k vozidlu (tou může být vlastník i nevlastník vozidla).

Při zcizení automobilu dochází k uzavření zcizovací smlouvy mezi zcizitelem a nabyvatelem, kdy je potřeba, aby nabyvatel vnímal určité okolnosti zcizení, které vypovídají o tom, zda zcizitel je oprávněn převést vlastnické právo k vozidlu. Tyto okolnosti zakládají dobrou víru nabyvatele, která hraje roli v souvislosti s vydržením či okamžitým nabytím vlastnického práva k vozidlu.

V případě, kdy je vozidlo zcizeno osobou neoprávněnou, nedochází k převodu vlastnického práva a nabyvatel vozidla se stává jen jeho držitelem, přičemž právo umožňuje poctivému držiteli (tj. držiteli, který má dobrou víru v to, že je vlastníkem vozidla), aby nabyl vlastnické právo k vozidlu po uplynutí určité doby. V praxi dochází ovšem často i k situacím, v nichž nabyvatel vozidla není schopen objektivně přezkoumat převodcovo oprávnění zcizit automobil, z tohoto důvodu právní řád ČR s ohledem na právní jistotu připouští, aby nabyvatel, který měl dobrou víru v oprávnění převodce převést vlastnické právo k vozidlu, v určitých situacích okamžitě získal k němu vlastnické právo i přesto, že převodce ke zcizení vozidla ve skutečnosti nebyl oprávněn. Právní řád ČR ovšem pamatuje i na situace, kdy vozidlo může být původnímu vlastníku svémocně odňato (tj. např. ukradeno), proto rozeznává určité situace, za nichž bylo vozidlo zcizeno, kde buď více chrání vlastnické právo původního vlastníka vozidla, nebo dobrou víru nabyvatele.

## RESUMÉ

Work submitted that vehicle transfer is the need to be understood in the context of the legal act, which as a result is a relative's demise and the emergence of ownership, which binds to the vehicle. conversion. Transfer the right of ownership to the vehicle (i.e. make the transfer) may be just the person entitled. a person that is authorized to dispose of the property right to the vehicle (this can be the owner of the vehicle and non-owner). Car transfer occurs at the conclusion of the contract between the seller and the purchaser when the purchaser is required to perceive certain circumstances of the transfer, which speaks volumes about whether the transferor is entitled to transfer the right of ownership to the vehicle. These circumstances constitute good faith acquirer, which plays a role in connection with the usucaption or the immediate acquisition of ownership rights to the vehicle. In the case where the vehicle is transfer by the person ineligible, there is no transfer of ownership and the licensee of the vehicle becomes just the holder, while the law allows fair holder (i.e. the holder that has a good faith in that it is the owner of the vehicle) that has acquired the right of ownership to the vehicle after a certain period of time. In practice, however, it causes often to situations in which the purchaser of the vehicle is not able to objectively examine the seller's permission to dispose of a car, for this reason, the legal regulations of the Czech Republic with regard to legal certainty, to the Licensee acknowledges that he had a good faith in the transferor to transfer ownership of a vehicle, in certain situations, immediately gained the right of ownership to it despite the fact that the transferor to transfer vehicle, in fact, was not entitled to. The legal order of the Czech Republic, however, has seen the situation, when the original owner of the vehicle may be withdrawn (i.e. stolen), therefore, recognizes the particular situation in which the vehicle was transfer, where either the more it protects the right of ownership of the original owner of the vehicle.

# SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

## Monografie:

- BEJČEK, J.; ELIÁŠ, K.; RABAN, P. a kol. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 542 s. ISBN 978-80-7400-337-0.
- BEZOUŠKA, P.; PIECHOWICZOVÁ, L. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny*. Olomouc: ANAG, 2013, 375 s. ISBN 978-80-7263-819-2.
- DVOŘÁK, J.; ŠVESTKA, J.; ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 432 s. ISBN 978-80-7478-325-8.
- ELIÁŠ, K. a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012, 1119 s. ISBN 978-80-7208-922-2.
- ELIÁŠ, K. a kol. *Občanské právo pro každého: pohledem (nejen) tvůrců nového občanského zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 315 s. ISBN 978-80-7478-013-4.
- ELIÁŠ, K. a kol. *Občanský zákoník: velký akademický komentář: úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1.4.2008. 2. svazek*. Praha: Linde Praha, 2008, 1397-2639 s. ISBN 978-80-7201-687-7.
- FIALA, J.; HURDÍK, J.; KORECKÁ, V.; TELEČ, I. *Lexikon - občanské právo*. 2. vyd. Ostrava: Nakladatelství Jiří Motloch - Sagit, 2001, 512 s. ISBN 80-7208-237-X.
- FIALA J. a kol. *Občanské právo*. Praha: ASPI, 2006, 963 s. ISBN 80-7357-212-5.
- FIALA, J.; KINDL, M. a kol. *Občanské právo hmotné*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 650 s. ISBN 978-80-7380-228-8.
- HAVLAN, P. *Veřejné vlastnictví v právu a společnosti*. Praha: C. H. Beck, 2008, 306 s. ISBN 978-80-7179-617-6.
- HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 3.vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1481 s. ISBN 978-80-7400-059-1.
- HOLUB, M.; POKORNÝ, M.; BIČOVSKÝ, J. *Občan a vlastnictví v českém právním řádu*. Praha: Linde Praha, 2002, 335 s. ISBN 80-7201-348-3.

- HULVA, T. *Ochrana majetku*. Praha: Linde Praha, 2008, 376 s. 978-80-7201-712-6.
- HURDÍK, J. a kol. *Občanské právo hmotné: obecná část. Absolutní majetková práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 308 s. ISBN 978-80-7380-377-3.
- HURDÍK, J. *Zásady soukromého práva*. Brno: Masarykova univerzita, 1998, 168 s. ISBN 80-210-2001-6.
- KINCL, J.; URFUS, V.; SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995, 386 s. ISBN 80-717-9031-1.
- KNAPP, V. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek I*. 2. vyd. Praha: CODEX, 1997, 349 s. ISBN 80-901683-1-0.
- KNAPP, V. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek II. Díl třetí: závazkové právo*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2002, 631 s. ISBN 80-86395-36-7.
- KNAPPOVÁ, M.; ŠVESTKA J.; DVOŘÁK J. a kol. *Občanské právo hmotné I*. 4. vyd. Praha: ASPI, 2005, 523 s. ISBN 80-7357-127-7.
- MELZER, F. *Právní jednání a jeho výklad*. Brno: Václav Klemm - Vydavatelství a nakladatelství, 2009, 218 s. ISBN 978-80-904083-9-5.
- PIPES, R. *Vlastnictví a svoboda*. Praha: Argo, 2008, s.370. ISBN 978-80-257-0017-4.
- PETR, B. *Nabývání vlastnictví originárním způsobem*. Praha: C. H. Beck, 2011, 183 s. ISBN 978-80-7400-332-5.
- PLECITÝ, V.; VRABEC, J.; SALAČ, J. *Základy občanského práva*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, 297 s. ISBN 978-80-7380-293-6.
- RABAN, P. a kol. *Občanské právo hmotné: relativní majetková práva*. Brno: Václav Klemm – Vydavatelství a nakladatelství, 2013, 476 s. ISBN 978-80-87713-10-5.
- ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné I*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 459 s. ISBN 978-80-7357-468-0.
- ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné 2. Díl třetí: závazkové právo*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 550 s. ISBN 978-80-7357-473-4.



- ŠVESTKA, J.; JEHLIČKA, O.; ŠKÁROVÁ, M.; SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník: komentář*. 10. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, 1491 s. ISBN 80-7179-486-4.
- ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník I. § 1 až 459: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1394 s. ISBN 978-80-7400-108-6.
- ZUKLÍNOVÁ, M. *Smlouva: k otázkám československé občanskoprávní smluvní teorie*. Praha: Academia, 1985, 183 s.

### Príspevky ze sborníků:

- ELIÁŠ, K. Úprava věcných práv v novém občanském zákoníku [cit. 24.10.2012]. In: *Sborník přednášek z odborné konference Právo ve veřejné správě 2012*. Codexis Academia [právní informační systém].
- HULMÁK, M. Závazky z právních jednání [cit. 23.7.2012]. In: *Sborník přednášek ze Semináře k novému občanskému zákoníku pro zástupce krajů*. Codexis Academia [právní informační systém].
- MELZER, F. Právní skutečnosti (právní jednání, právní události) [cit. 23.7.2012]. In: *Sborník přednášek ze Semináře k novému občanskému zákoníku pro zástupce krajů*. Codexis Academia [právní informační systém].
- TÉGL, P. Věcná práva II. – Držba [cit. 23.7.2012]. In: *Sborník přednášek ze Semináře k novému občanskému zákoníku pro zástupce krajů*. Codexis Academia [právní informační systém].

### Odborné články:

- BALARIN, J. Poznámky k (absenci) principu dobré víry v návrhu občanského zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 1-2
- BEZOUŠEK, P. Návrh občanského zákoníku a jeho místo mezi evropskými kodexy. *Právní rozhledy*. 2008, č. 19
- BEZOUŠKOVÁ, L. Nabytí vlastnického práva k movité věci od neoprávněného podle německé právní úpravy a návrhu občanského zákoníku. *Právní rozhledy*. 2009, č. 7

- BORSÍK, D. Nadobudnutie vlastníctva od neoprávneného jako prejav ochrany dobrej viery v komparatívnom súkromnom práve. *Právní rozhledy*. 2013, č. 7
- DOBROVOLNÁ, E. Nabytí vlastnického práva od neoprávneného ve srovnání s rakouským právem. *Právní rozhledy*. 2013, č. 10
- ELIÁŠ, K. Stálost vlastnického práva a jeho proměny. *Právní rádce*. 2009, č. 4
- KINDL, M. Peripetie Nabývání vlastníctví (od nevlastníků). *Právní rozhledy*. 1998, č. 5
- KNAPP, V. O převodu vlastníctví smlouvou. *Ad Notam*. 1995, č. 3
- KOTÁSEK, J. K nabytí od nevlastníka. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2005, č. 2
- MACUR, J. Lze posuzovat procesní jednání stran podle ustanovení hmotného práva o vadách právních úkonů?. *Právní rozhledy*. 1995, č. 11
- PETR, B. Zásada „nemo plus iuris ad alium transfere potest anim ipse habet“ a problematika nabývání od nevlastníka. *Právní rozhledy*. 2012, č. 20
- SPÁČIL, J. Může oprávněný držitel převést vlastníctví k věci?. *Právní rozhledy*. 2000, č. 9
- SPÁČIL, J. Poctivá držba v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*. 2013, č. 2
- TÉGL, P. K úpravě dobré víry v návrhu nového občanského zákoníku. *Bulletin advokacie*. 2011, č. 1-2
- TÉGL, P. Některé teoretické problémy nabývání od neoprávneného. *Právní rozhledy*, 2009. č. 10
- TÉGL, P. Ochrana poctivého nabyvatele při nabývání vlastnického práva od nevlastníka k movitým věcem nezapsaným ve veřejných seznamech. *Ad notam*. 2007, č. 2
- VANĚK, J. Nabytí vlastnického práva od neoprávneného podle nového občanského zákoníku. *Právní rozhledy*. 2014, č. 2
- ZAPLETAL, J. Zásada dobré víry a její uplatnění v soukromém právu. *Právní rozhledy*, 2006, č. 2

## Judikatura:

- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 16.7.2013 sp. zn. I. ÚS 2906/12-1
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 23.8.2012 sp. zn. II. ÚS 561/12-1
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 23. 8. 2012, sp. zn. II. ÚS 1463/11
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 11.5.2011, sp. zn. II. ÚS 165/11
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 26.8.2003, sp. zn. I. ÚS 437/02
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12.9.1996, sp. zn. IV. ÚS 35/96
- Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 20. 8. 2008, sp. zn. IV.ÚS 691/08-1
- Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 11. 3. 2008, sp. zn. III. ÚS 812/06
- Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 20.8.2001, sp. zn. IV. ÚS 112/01
  
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16.9.2013, sp. zn. 22 Cdo 2761/2012
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.5.2013, sp. zn. 23 Cdo 1774/2011
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.4.2013, sp. zn. 22 Cdo 2659/2011
- Rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.11.2012, sp. zn. 22 Cdo 1484/2011
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.6.2012, sp. zn. 30 Cdo 822/2012
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.2.2012, sp. zn. 23 Cdo 4244/2010
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.8.2011, sp. zn. 22 Cdo 1037/2010
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 5.8.2011, sp. zn. 22 Cdo 394/2010
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.5.2011, sp. zn. 25 Cdo 755/2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.5.2011, sp. zn. 26 Cdo 3358/2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 1.3.2011, sp. zn. 28 Cdo 614/2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.1.2011, sp. zn. 23 Cdo 346/2008
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.10.2010, sp. zn. 25 Cdo 1627/2008
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23.6.2010, sp. zn. 23 Cdo 4476/2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.3.2010, sp. zn. 26 Cdo 2470/200

- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.1.2010, sp. zn. 29 Cdo 852/2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.2.2008, sp. zn. 33 Odo 908/2006
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.12.2007, sp. zn. 32 Cdo 44/2007
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.11.2007, sp. zn. 32 Odo 1411/2005
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.7.2007, sp. zn. 33 Odo 808/2005
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.4.2007, sp. zn. 21 Cdo 694/2006
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.8.2005, sp. zn. 25 Cdo 1426/2004
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.9.2003, sp. zn. 33 Odo 776/2002-180
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.7.2003, sp. zn. 22 Cdo 1836/2002
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.5.2003, sp. zn. 22 Cdo 382/2002
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.3.2003, sp. zn. 25 Cdo 1232/2001
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.5.2002, sp. zn. 22 Cdo 1843/2000
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.2.2002, sp. zn. 29 Cdo 342/2000
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.11.2001, sp. zn. 26 Cdo 2310/2000
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.11.2000, sp. zn. Cdo 227/2000
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.8.2000, sp. zn. 22 Cdo 536/2000
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.1.2000, sp. zn. 22 Cdo 1253/99
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.3.1998, sp. zn. 3 Cdon 395/96
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.9.1997, sp. zn. 2 Cdon 195/97
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.8.1987, sp. zn. 3 Cz 42/87
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.1.2011, sp. zn. 22Cdo 877/2009
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 19.1.2005, sp. zn. 4 As 26/2003-59
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 5.3.1993, sp. zn. 3 Cdo 47/92
- Rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12.5.1999, sp. zn. 25 Co 558/98. *Soudní rozhledy*. 2000, č. 3. s. 76

## Právní předpisy a jiné:

- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších novel
- Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších novel
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích a o změně zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších novel
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších novel
- Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších novel
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších novel
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších novel
- Vyhláška Ministerstva dopravy a spojů č. 243/2001 Sb., o registraci vozidel, ve znění pozdějších novel
- Důvodová zpráva k vládnímu návrhu č. 666/0 zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích ze dne 11.7.2000